

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको २५ वर्ष

25 Years of Dharmakirti Buddhist Study Circle

A Glimpse

संकलक तथा लेखक
रीना तुलाधर

“नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स”

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको

२५ वर्ष

(वि. सं. २०२८ जेष्ठ देखि २०५३ बैशाख सम्म)

संकलक तथा लेखीका

रीना तुलाधर (बनिया)

प्रकाशक—

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार,

श्रीघः, नःघः टोल,

काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं. २२०४६६

बुद्ध सम्वत् : २५४०

नेपाल सम्वत् : १११६

विक्रम सम्वत् : २०५३

इस्वी सम्वत् : १९९६

Dhamma.Digital

प्रथम संस्करण : १२०० प्रति

मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं

फोन — २२१०३२, २२५४५०

विषयसूची

क्र. सं.	विषय	पेज नं.
	धन्यवाद ज्ञापन	— ३
	प्रकाशकीय	— ४
	साधुवाद	— ७
	सन्दर्भ सामग्रीहरू	— ८३
१.	धर्मकीर्ति विहार	— १
२.	धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको स्थापना	— ६
३.	धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको चार उद्देश्यमा आधारित कार्यक्रमहरू	— १०
३.१.	बुद्ध धर्मको अध्ययन तर्फ	— १०
३.२.	गाउँ-गाउँमा धर्मप्रचार तर्फ	— ३६
३.३.	बौद्ध साहित्य प्रकाशन तर्फ	— ४२
३.३.१.	धर्मकीर्ति पत्रिका प्रकाशन तर्फ	— ४२
	— व्यवस्थापकहरूको नामावली	— ४३
	— सम्पादकहरूको नामावली	— ४४
	— सम्पादन सहयोगीहरूको नामावली	— ४५
३.३.२.	अन्य पुस्तकहरू प्रकाशन तर्फ	— ४५
	— नेपाल भाषामा प्रकाशित पुस्तकहरू	— ४६
	— नेपाली भाषामा प्रकाशित पुस्तकहरू	— ५३
	— अंग्रेजी भाषामा प्रकाशित पुस्तकहरू	— ५७

【घ】

३.३.३.	पुस्तक प्रदर्शनीमा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी	-	५८
३.४.	देश विदेशका बौद्ध विद्वानहरूको स्वागत र सम्मान तर्फ	-	५९
४.	विविध कार्यक्रमहरू	-	६८
४.१.	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि कार्यक्रमहरू	-	६८
४.२.	तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू	-	७०
४.३.	धार्मिक यात्रा	-	७३
४.४.	अस्थायी प्रब्रज्या	-	७४
४.५.	नाटक प्रदर्शन	-	७४
४.६.	एकरूपको पोशाक (Uniform)	-	७५
४.७.	बौद्ध अध्ययनशील पासापि (साथीहरू)	-	७५
४.८.	एस. एल. सी. कोचिङ कक्षा	-	७६
४.९.	सहयोगका (स्वयंसेवक) कार्यक्रमहरू	-	७६
४.१०.	दान प्रदान कार्यक्रमहरू	-	७८
४.११.	वार्षिक कार्यक्रमहरू	-	७८
४.१२.	धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको कार्यकारिणी समितिहरू	-	८०
	- स्थापना कालको कार्यकारिणी समिति	-	८१
	- हालको कार्यकारिणी समिति	-	८२

“धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी” का स्थापना कालका सदस्यहरू

Dhamma.Digital

धन्यवाद ज्ञापन

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले २५ वर्ष अघिदेखि विभिन्न क्षेत्रमा गरिआएका महत्त्वपूर्ण कार्यहरू प्रस्तुत गर्ने उद्देश्यले यो पुस्तक लेखेकी हुँ । पुस्तक लेख्नमा प्रेरणा दिनुहुने पूजनीय भन्ते भिक्षु अश्वघोष महास्थविर र पूजनीय गुरुमाँ अनगारिका घम्मवती प्रति श्रद्धापूर्वक वन्दना गर्ने चाहन्छु ।

यस कार्यको थालनीमा सुकाव सहित प्रेरणा दिनुहुने धर्ममित्र रोशनकाजी तुलाधरको नाम उल्लेख गर्ने चाहन्छु । साथै कार्य अवधिभर निरन्तर रूपमा प्रेरणा दिनु भएका मेरा दिदीहरू मीना तुलाधर तथा लोचनतारा तुलाधर सदा आदर्शणीय रहनेछन् ।

यो पुस्तक तयार गर्ने प्रस सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यको जिम्मा लिनुको साथै विभिन्न विषयमा आवश्यक सुकावहरू समेत दिई ठूलो सहयोग पुऱ्याउनु हुने धर्ममित्र सोमियतरत्न तुलाधर प्रति भित्री हृदयदेखि सदा कृतज्ञ रहनेछु ।

अन्तमा, यो पुस्तक तयार गर्ने सङ्कलन कार्यमा सहयोग गर्नु भएका धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीका अन्य धर्ममित्रहरूप्रति पनि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्ने चाहन्छु ।

लेखीका

काठमाडौं

श्रावण २०५३

रीना तुलाधर (बनिया)

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

[च]

प्रकाशकीय

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको रजत-जयन्तीको उपलक्षमा गोष्ठीले स्थापनाकालदेखि २५ वर्ष भित्रमा विभिन्न क्षेत्रमा हासिल गरेका उपलब्धीहरू प्रस्तुत गर्ने प्रमुख उद्देश्यले यो पुस्तक प्रकाशनमा ल्याइएको हो । यो पुस्तक प्रकाशित गर्ने पाउँदा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीका सम्पूर्ण परिवारलाई हर्ष सहित ठूलो गर्व लागेको छ । यो धर्मकीर्तिको १८८ औं प्रकाशन हो ।

यो पुस्तक प्रस्तुत गर्ने विशेष गरी संकलन कार्यमा ठूलो मेहनत गरी पुस्तक लेख्ने लेखीका रीना तुलाधर (बनिया) प्रशंसाको पात्र छ ।

प्रेस सम्बन्धी सम्पूर्ण कामको अभिभारा लिएर पुस्तक तयार गर्नमा ठूलो योगदान दिनुहुने सोभियतरत्न तुलाधर धन्यवादको पात्र छ ।

पुस्तक प्रकाशित गर्ने लेखीका स्वयंले आर्थिक अनुदान दिनु भएकोमा साधुवाद छ ।

अनगारिका धम्मवती

काठमाडौं

अध्यक्ष

श्रावण २०५३

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

साधुवाद

रीना बनिया (हाल : रीना तुलाधर) ले लेख्नु भएको धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको इतिहास र गतिविधि विषयको पाण्डुलिपि सरसरती पढें । यसमा उहाँले धर्मकीर्ति विहार अन्तर्गतको अध्ययन गोष्ठीको मूल्याङ्कन मात्र गर्नुभएको छैन बरू एउटा धार्मिक संस्था कसरी संचालन गर्नुपर्छ र कसरी गतिशील हुनुपर्छ भन्ने विषयतिर पनि राम्ररी चित्रण गर्नुभएको पाएँ ।

धर्मकीर्ति विहार थेरवादी बौद्ध विहारहरू मध्येमा एउटा विहार हो । एकजना नारी भिक्षुणी बनेर यस संस्थालाई गतिशील बनाई धर्मप्रचार कार्यमा कसरी अग्रणी भूमिका निभाउन सक्षम बन्यो भन्ने विषयमा अध्ययन गरेर मात्र पुग्दैन बरू अन्य विहारहरूले पनि यसलाई अनुकरण गर्न योग्य देखिन्छ । विहार भनेको केवल पूजा-पाठ मात्र गर्ने ठाउँ नभई शिक्षाको केन्द्र पनि हो । यसरी रचनात्मक कार्यक्रम बनाई विहार संचालन गर्न सकेमा मात्र बुद्ध धर्म परन्तु टिक्नेछ र भविष्य उज्ज्वल हुनेछ ।

रीना “धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी”को एक सदस्या हुन् । अध्ययन गरे अनुसार धर्मकीर्ति विहार र ममतालाई प्रस्तुत पुस्तकले राम्ररी प्रष्ट्याएको छ । रीनाले कति पनि अल्सा र ढुर्को नमानेकन अन्वेषण कार्यमा लागेको

[ज]

कुरा यस पुस्तक सरसरती पढेर जाँदा छर्लंगिन्छ । प्रस्तुत पुस्तक “धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको २५ वर्ष” संघ संस्था र विहारहरूलाई प्रेरणादायी र ज्ञानवर्धक मात्र नभई उत्साहवर्धक पनि देखिन्छ । धर्मकीर्ति विहारको र अध्ययन गोष्ठीको अन्वेषण कार्यमा पवित्र स्नेह र श्रद्धाले संलग्न रहनु भएकोमा रीना धन्यवादको पात्र बन्नुभएको छ । अझ बढी प्रेरणादायी कुरो के छ भने आफैले लेखेर आफैले सो पुस्तक छापनको लागि आर्थिक सहयोग समेत प्रदान गर्नु एउटा नौलो आदर्श र शिक्षा हो । त्यसैले उहाँको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दछु ।

— भिक्षु अभघोष

संधाराम

१ श्रावण २०५३

1996

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको

२५ वर्ष

(वि. सं. २०२८ जेष्ठ देखि २०५३ बैशाख सम्म)

१. धर्मकीर्ति विहार

बुद्धधर्मको अध्ययन गर्ने ठूलो अभिलाषा लिएर अनगारिका धम्मवती (गृहस्थी नाम: गणेशकुमारी शाक्य) १४ वर्षको सानो उमेरमै अनेकौं कठिन संघर्ष गरेर बौद्ध देश बर्मा पुग्नुभयो । त्यहाँ १४ वर्ष बुद्धधर्मको अध्ययन गरेर 'शासनध्वज धम्माचरिय' उपाधि लिनुभयो । अध्ययन पुरा भएपछि नेपालमा बुद्धधर्मको प्रचार गर्ने महान उद्देश्य लिएर दुइजना सहयोगी अनगारिकाहरू मा गुणवती (बर्मी) र रत्नमञ्जरी (नेपाली) का साथ २०२० आश्विन ७ गते नेपाल फर्कनु भयो । २ वर्षसम्म निश्चित बस्ने ठाउँ नपाएर उहाँहरूले यताउती बसोबास गर्दै धर्मप्रचारको कार्य थाल्नु भयो । बाल-बालिकाहरूलाई बुद्धधर्मको शिक्षा दिने, काठमाडौं, पाटन र भक्तपुरको टोल टोलमा प्रवचन दिने, गुंला (श्रावण शुक्ल र भाद्र कृष्णको एक महिना) महिनाभरी बुद्धपूजा र धर्मदेशना दिने जस्ता कार्यहरू निरन्तर रूपमा गर्ने थाल्नु भयो । उहाँहरूको धर्मदेशनाबाट प्रभावित भएका उपत्थका-

वासीहरूले शहरको बिचैमा उहाँहरूलाई बसोबास गर्ने एउटा विहारको स्थापना हुनुपर्ने आवश्यकता महसूस गर्न थाले । सोही अनुसार अ. धम्मवतीका पिता हर्षमान शाक्य र माता हेराथकुं सहित अन्य श्रद्धालु व्यक्तिहरूको सहयोगबाट काठमाडौंको नःघः टोल, श्रीघः विहारनिर २०२१ सालमा धर्मकीर्ति विहार भवन निर्माण भयो र सो विहारको उद्घाटन २०२२ साल बैशाख २६ गते शनिबारका दिन भयो ।

त्यहाँदेखि उहाँ अनगारिकाहरूबाट विभिन्न धार्मिक गतिविधिहरू संचालन गर्न थाल्नु भयो । शुरूमा प्रौढ व्यक्ति-हरूलाई बौद्धशिक्षा प्रदान गर्ने बुद्धपूजा र धर्मदेशनाको कार्यक्रम चलाइयो । प्रत्येक औंसी, पूर्णिमा, संक्रान्ती र अष्टमी दुई पटक गरी महिनाको पाँच पटक बुद्धपूजा र धर्मदेशनाको कार्यक्रम संचालन गरियो । सो कार्यक्रम आजसम्म पनि अटुट रूपमा चल्दै आएको छ ।

बुद्धको उपदेश अनुसार पूजाविधिमा मात्र लागि रहनु ठीक छैन । बुद्धधर्म भक्तिमार्ग होइन ज्ञानमार्ग हो । त्यसैले व्यावहारिक बौद्धशिक्षा दिनुपर्ने भनी महसूस गरी प्रत्येक दिन बिहान ६ बजे देखि ८ बजेसम्म बालक-बालिका, किशोर-किशोरीहरूलाई पठन-पाठन हुने धर्म पाठशाला खोलियो । त्रिरत्न वन्दना, धम्मपद, बुद्ध जीवनी, गृही-विनय, अभिधम्म आदि विषयहरूको अध्यापन गरियो । वर्षको एक पटक परिक्षा लिएर पुरस्कार र पदक वितरणको कार्यक्रम पनि हुँदै गयो ।

केही समय पछि अनगारिका चमेली र अनगारिका कमला समेत गरेर धर्मकीर्ति विहारमा आवास गर्ने अनगारिकाहरूको संख्या पाँचजना भयो । अनगारिका मा गुणवती, अ. चमेली र अ. कमला तीनजनाले बिहानको धर्म पाठशालामा पढाउने दैनिक कार्य जिम्मा लिनुभयो । अ. रत्नमञ्जरीले ध्यान गर्ने गराउने, ध्यान सम्बन्धि उपदेश दिनुको साथै बुद्धमूर्ति अगाडि फूल सजाउने, सफा सुघर गर्ने दैनिक कार्य सम्हाल्नु भयो । अ. धम्मवतीले यी सबै दैनिक कार्यमा रेखदेख गर्नुको साथै विहारमा साप्ताहिक बुद्धपूजा गरी धार्मिक उपदेश दिने, घर घरमा गएर धार्मिक उपदेश दिने, परित्राण पाठ गर्ने अभिभारा लिनुभयो । यस प्रकार पाँचजना अनगारिकाहरूको सक्रियतामा धर्मकीर्ति विहारको कार्यक्रमहरू सफलतापूर्वक संचालन हुंदै गयो ।

धर्मकीर्ति विहारमा नियमित रूपमा आउने उपासक उपासिकाहरूको संख्या बढ्दै जाँदाखेरी सबै आइमाईहरूलाई एक रूपको घरेलु कपडाको सारी लगाएर आउनु पर्ने नियम बनाइयो । यसबाट जीवन साधारण हुनुको साथै धनी गरिबको भेदभाव रहेन । आफ्नो देशको घरेलु उद्योगलाई टेवा दिने जस्ता पनि भयो । एक रूपको पोशाक लगाएर बुद्धपूजामा सामेल हुने चलन आजसम्म पनि चल्दै आएको छ । धर्मकीर्ति विहारको भवन पनि विस्तार गर्दै लगेर आज शुरुको अवस्था भन्दा निकै गुना ठूलो भइसक्यो । हाल स्थायी अस्थायी

गरेर २८ जना अनगारिकाहरू धर्मकीर्ति विहारमा बसोबास गर्नुहुन्छ ।

बुद्धधर्मलाई अझ व्यापक र प्रभावकारी ढंगले प्रचार गर्ने उद्देश्यले धर्मकीर्ति विहारले निम्नानुसारको उद्देश्यहरू निहित गरी आफ्नो क्रियाकलापहरू अगाडि बढाउँदै लग्यो ।

१. बुद्धशिक्षाको प्रचार-प्रसार गर्नु ।
२. महिलाहरूलाई विभिन्न सामाजिक क्रियाकलापमा संलग्न गराई उनीहरूको उत्थान गर्नु ।
३. युवा वर्गलाई बुद्धधर्मसित परिचित गराउनु ।
४. युवा वर्गलाई बुद्धधर्म अध्ययन गराई त्यसलाई व्यवहारमा उतार्न प्रोत्साहन दिनु ।
५. ध्यानशिविर संचालन गर्नु ।
६. देश र विदेशका बौद्ध तीर्थस्थलहरूमा तीर्थयात्राको आयोजना गर्नु ।

स्थापनाकालदेखि धर्मकीर्ति विहारको आयोजनामा अनेकौं गतिविधिहरू संचालन भइसके त्यसमध्ये आजसम्म पनि अटुट रूपमा चल्दै आएका धार्मिक गतिविधिहरूमा केही उल्लेखनीय कार्यक्रमहरू निम्नानुसार छन् :-

१. बुद्धपूजा- प्रत्येक संक्रान्ति, पूर्णिमा, औंसी र अष्टमी दुई पटक गरी महिनाको पाँच पटक बुद्धपूजा र धर्म-देशना हुँदै आएको छ । त्यस्तै गुंलामा (श्रावण भाद्रतिर) १ महिनाभरि हरेक दिन बुद्धपूजा र धर्मदेशना गरिँदै आएको छ ।

२. बालकक्षा—स्कूलमा पढ्ने बाल-बालिकाहरूलाई विहारमा आवास गर्ने अनगारिकाहरूबाट पाठ्यक्रम समेत बनाई बुद्धधर्म सम्बन्धि शिक्षा दिने कार्य हुँदै आएको छ ।

३. ध्यानशिविर—बुद्ध शिक्षाको अध्ययन अनुसार अभ्यास गर्ने गराउने यस विहारले समय समयमा विश्व प्रसिद्ध ध्यान गुरुहरूको निर्देशनमा ध्यान शिविरहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

४. ऋषिनी प्रबज्या—बालिकाहरूलाई १२ दिनसम्म एउटै कोठामा थुनी गुफा राख्ने नेवारहरूको संस्कृति स्वास्थ्य र अन्य दृष्टिकोणबाट आज उचित देखिदैन । यस परम्पराको रूपमा बि. सं. २०२३ साल देखिनै बालिकाहरू तथा वयस्क महिलाहरू समेतलाई पनि विशेष वस्त्र लगाई ऋषिनी प्रबज्या गराई विहारमै बसोबास गराएर विभिन्न धार्मिक नियमहरू पालना गराई, बौद्धशिक्षा दिलाउने कार्य गरिँदै आएको छ ।

५. तीर्थयात्रा—समय समयमा देश विदेशका पवित्र बौद्ध तीर्थस्थलहरूको दर्शन र भ्रमण गराउने गरी तीर्थयात्राको आयोजना पनि गर्दै आएको छ ।

६. प्रौढ कक्षा—विहारमा आउने वयस्क उपासक उपासिकाहरूलाई बौद्धशिक्षा राम्ररी दिलाउने समय समयमा विहारमा आवास गर्ने अनगारिकाहरूबाट प्रौढ कक्षा संचालन गर्दै आएको छ ।

७. सफाई अभियान—श्रीघः चैत्य तथा धर्मकीर्ति विहारको सरसफाई गर्ने बुद्धपूजाका उपासक उपासिकाहरूको

[६]

१२ समूह बनाई प्रत्येक पूर्णिमाको अधिरुहो दिन श्रीघः विहार र वरिपरि पालैपालो सफा गरिदै आएको छ ।

८. समाज सेवा— प्राकृतिक प्रकोप पिडितहरूलाई खाद्यान्न तथा लत्ता कपडा प्रदान, अन्य सामाजिक संघ-संस्थाको लागि चन्दा प्रदान, बैशाख पूर्णिमाको दिन अस्पताल-हरूमा बिस्कुट तथा फलफूल वितरण जस्ता कार्यहरू नियमित रूपमा गर्दै आएको छ ।

९. धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी— युवा युवतीहरूका लागि बुद्धशिक्षा अध्ययनार्थ 'धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी'को संचालन बि. सं. २०२८ साल देखि हुँदै आएको छ ।

यस प्रकार नेपालमा शुद्ध बुद्धधर्म प्रचार-प्रसार गर्ने दृढ संकल्प लिएर नेपाल फर्कनु भएका यस विहारका प्रमुख अ. धम्मवतीका साथ विहारमा आवास गर्ने अन्य अनगारिका-हरूको सक्रियता र उपासक उपासिकाहरूको ठूलो श्रद्धा र सहयोगको फलस्वरूप आज 'धर्मकीर्ति विहार' नेपालकै एउटा ठूलो र महत्वपूर्ण बौद्ध संस्थाको रूपमा खडा रहेको छ ।

२. 'धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी'को स्थापना

धर्मकीर्ति विहारको स्थापना भएको ६ वर्ष पछि बि. सं. २०२८ सालमा 'धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी'को स्थापना भएको हो । यस गोष्ठी कुन उद्देश्यले कसरी स्थापना भयो त्यसबारे उल्लेख गर्न लायकको छ ।

धर्मकीर्ति विहारको स्थापनाकालतिर विहारमा गरिने बुद्धपूजा र धर्मदेशनाबाट प्रभावित भएर प्रौढ उपासक उपासिकाहरूले आ-आफ्ना छोरा, छोरी, नाति, नातिनीहरूलाई पनि विहारमा सँगै ल्याउने लाने गरेका थिए । यस प्रकार विहारमा आएर धर्मउपदेश सुन्न आउनेहरूमा प्रौढ व्यक्तिहरूको साथै बाल-बालिकाहरू तथा युवा-युवतीहरूको संख्या पनि बढ्दै गयो । बाल-बालिका तथा युवा युवतीहरूलाई बौद्धशिक्षा दिने काम विहारमा आवास गर्नुहुने अनगारिकाहरूबाट हुन थाल्यो ।

यस्तै रूपमा सफलपूर्वक धार्मिक गतिविधिहरू संचालन गर्दै धर्मकीर्ति विहारको स्थापना भएको ६ वर्ष बित्यो । यसै बिच बि. सं. २०२८ जेष्ठ १ गतेका दिन बैशाख पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा ललितपुरको हेराकाजी सुइकाको सक्रियतामा कुटी बहालका परिवारहरूको आयोजनामा ललितपुरको नागबहालमा नेपालमा पहिलो पल्ट बुद्धधर्म सम्बन्धि हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता भएको थियो । उक्त प्रतियोगितामा धर्मकीर्ति विहारले पनि भाग लिएको थियो । प्रतियोगितामा भाग लिने सदस्यहरूमा बरदेश मानन्धर, रोहित श्रेष्ठ, नानीमैयां मानन्धर र उत्तर दिने टोली नेतामा ८० वर्ष नाघिसकेकी वृद्ध बज्र्य रत्नदेवी मानन्धर (धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीका सक्रिय सदस्य बरदेश मानन्धरकी बज्र्य) थिइन् । उक्त प्रतियोगितामा प्रश्नको सही उत्तर टोलीका सदस्यहरूलाई आए पनि उमेरको कारणले टोली नेताले समयमै उत्तर दिन सकेको थिएन । वृद्ध

बज्यैले उत्तर दिनको लागि बोल्दा हेर्न आउने दर्शकहरूमा खूब हाँसो उठेको थियो । यस प्रकार ठूलो जनसमूहमा मराओसित हारी धर्मकीर्ति विहारको टोलीले ठूलै बेइज्जती भएको महसूस गर्‍यो । टोली नेता वृद्ध बज्यैलाई प्रतियोगिताका अन्य युवा सहभागीहरूसँग सामना गरेर बोल्न निकै अप्ठ्यारो भएको कारणले पनि त्यस सभामा जनसमुदायले धर्मकीर्ति टोलीको थप हाँसो उदाएको थियो । त्यहाँ प्रतियोगिता हेर्न जाने धर्मकीर्ति विहारका युवा सदस्यहरूलाई त्यो बेइज्जती असह्य भयो । ललितपुरदेखि काठमाडौंसम्म फर्कदा बीच बाटैमा ती युवा सदस्यहरूले बडो उत्साहपूर्वक आफ्ना गुरुमाँ जनगारिका धम्मवती समक्ष अनुरोध गरे कि “हामीले पनि बुद्धधर्मको अध्ययन गर्ने एउटा राम्रो व्यवस्था गर्नुपयो ।

ती सदस्यहरूको उत्साह र धम्मवती गुरुमाँको सक्रिय नेतृत्वको फलस्वरूप त्यस दुःखद घटनाको ठीक ७ दिन पछि वि. सं. २०२८ जेष्ठ ७ शुक्रबार (सन् १९७१ मे २१ तारिख) मा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको स्थापना भयो । त्यस बेलाका संस्थापक सदस्यहरू मध्येमा बरदेश मानन्धर, मीना बनिया, कीर्ति कंसाकार, रमा बनिया, प्रफुल्लकमल तुलाधर, कान्ति कंसाकार, कल्याणी कंसाकार, रोहित श्रेष्ठ, समा बनिया, नलिनीकमल तुलाधर, सरिता तुलाधर, प्रेमहिरा ताम्राकार, नीलशोभा स्थापित, कमलतारा स्थापित समेत गरी स्थापना कालमा करीब ३० जना सदस्यहरू थिए ।

धर्मकीर्ति विहारकै उद्देश्यसंग मेल खाने गरी गोष्ठीका चार मुख्य उद्देश्यहरू निर्धारण गरिए । ती हुन्—

१. व्यावहारिक बौद्धशिक्षाको अध्ययन गर्ने,
२. गाउँ-गाउँमा बुद्धधर्मको प्रचार गर्ने,
३. वर्षमा एकचोटी बौद्धशिक्षा सम्बन्धि पत्रिका प्रकाशन गर्ने,
४. देश विदेशका बौद्ध विद्वानहरूको स्वागत सम्मान गर्ने ।

स्थापनामा निहित उद्देश्य अनुरूप ती संस्थापक सदस्यहरूले उत्साहपूर्वक मेहनत गरिकन थोरै समयमै यति अध्ययन गरे कि दुई महिना पछि असार पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा ललितपुरको सोही ठाउँमानै अर्को पटक भएको बौद्ध हाजिरी जबाफ प्रतियोगितामा धर्मकीर्ति विहारले ठूलो विजय प्राप्त गरे । उक्त प्रतियोगितामा विजय प्राप्त गरेर विहारको कीर्ति राख्ने सहभागीहरूमा बरदेश मानन्धर, मीना बनिष्ठा, नानीमैयां मानन्धर र नलिनीकमल तुलाधरको नाम उल्लेख गर्न लायकको छ ।

यस प्रकार ठूलो बौद्धिक प्यास बोकेर स्थापना भएको धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले विभिन्न उपलब्धिहरू हासिल गर्ने क्रम जारी गऱ्यो र अटुट रूपमा तोकिएका उद्देश्यहरू पूर्ति गर्दै अनेकौं उपलब्धिहरू हासिल गर्दै आज धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले २५ वर्ष पुरा गरेको छ । धर्मकीर्तिको लागि यो स्व-गौरवको विषय बन्न पुगेको छ ।

३. धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको चार उद्देश्यमा आधारित कार्यक्रमहरू

गोष्ठीले आफ्नो चार उद्देश्यहरू परिपूर्ति गर्न तथा अन्य सामाजिक सेवाका उद्देश्यहरू परिपूर्ति गर्न २५ वर्षभित्र चलाइएका कार्यक्रम तथा सेवाहरू संक्षिप्तरूपमा यस प्रकार छन् :-

३. १. बुद्धधर्मको अध्ययनतर्फ

“कालेन धम्म सवणं, एतं मंगल मुत्तमं, कालेन धम्म साकच्छा, एतं मंगल मुत्तमं” अर्थात् ‘बेला बखतमा धर्म श्रवण गर्नु र धर्मको छलफल गर्नु मंगल हो’- भन्ने भगवान बुद्धको उपदेशको अनुशरण गर्दै २५ वर्षसम्म नियमित रूपमा हप्ताको एकचौटी बुद्धधर्मको अध्ययनको कक्षा तथा छलफलका कार्यक्रमहरू हुँदै आएको छ । (समय समयमा कक्षाहरू स्थगित पनि भएका थिए- लेखिका) । साप्ताहिक कक्षा संचालन गर्नुमा सबैभन्दा बढी कक्षा लिनु हुनेमा पूजनीय भन्ते भिक्षु अश्वघोष महास्थविर र त्यसपछि पूजनीय गुरुमां अनगारिका (भिक्षुणी) धम्मवती हुनुहुन्छ । यसबाहेक धर्मकीर्ति विहारमा बस्नु भएका अन्य अनगारिका गुरुमांहरू र अन्य विहारमा बस्नु हुनेहरू भिक्षु र अनगारिकाहरू तथा बाहिरबाट आमन्त्रण गरिएका अतिथि बौद्ध विद्वानहरू साथै गोष्ठीकै सदस्यहरूबाट कक्षाहरू संचालन तथा सदस्यहरू बीच

छलफल कार्यक्रम हुने गरेको छ । यसबाहेक अध्ययनलाई अझ बढी बैज्ञानिक पार्न बेला बखतमा वृहत बौद्धिक छलफल, वाद विवाद प्रतियोगिता, हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता, विचार गोष्ठी, प्रबचन गोष्ठी आदिको कार्यक्रमहरू भएका छन् ।

शुरुमा कक्षाहरू प्रत्येक शुक्रबार दिउँसो ४ बजे देखि हुने गर्दथ्यो । पछि समय र परिस्थिति अनुसार कक्षाको समय र दिनहरू परिवर्तन गर्दै लगेर हाल प्रत्येक शनिबार बिहान ८:३० बजेदेखि कक्षा संचालन हुने गर्दछ ।

हालसम्म भएका अध्ययन र छलफलका विषय वस्तुहरू र वक्ताहरूको संक्षिप्त विवरण यसप्रकारको छ :—

२०२६ साल एक वर्षभित्र कक्षा लिनु हुने श्रद्धेय भिक्षुहरू हुनुहुन्थ्यो— भिक्षु अश्वघोष, भिक्षु अमृतानन्द, भिक्षु कुमार काश्यप, भिक्षु सुमंगल, भिक्षु ज्ञानपूर्णिक, भिक्षु विमलानन्द, भिक्षु पियदस्सि (श्रीलंका), भिक्षु फुजि (जापान)

स्थापनाकालमा अनगारिका मा गुणवती गुरुमाँ र अनगारिका धम्मवती गुरुमाँबाट पालिभाषा र अभिधर्मको पठन पाठन पनि भएको थियो । महिनाको एक पटक वाद विवाद प्रतियोगिता हुने गर्दथ्यो । वाद विवाद प्रतियोगिताका उल्लेखनीय विषयहरूमा जस्तो कि— १. बुद्ध देवता हो कि मनुष्य, २. आमिस पूजा र प्रतिपत्ति पूजा, ३. बुद्धमूर्ति निर्माणको लाभ र अलाभ, ४. सिनेमाको फाइदा र बेफाइदा इत्यादि थिए ।

【१२】

भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले विभिन्न सालमा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको साप्ताहिक कक्षामा लिनु भएका विषयहरू मध्ये केहि निम्नानुसार छन् :-

बि. सं. २०३० फागुन १८ गते - 'बुद्धको मानव हृदय'
(२०३० सालका अन्य विषयहरू संकलन हुन सकेन -लेखिका)

२०३१ साल

- जेष्ठ २ - 'विवेक-बुद्धि र धार्मिक कथा'
- जेष्ठ ११ - 'संस्कार र शिक्षा'
- श्रावण ४ - 'बुद्धको व्यक्तित्व'
- भाद्र ५ - 'बुद्धको विचार'
- आश्विन ६ - 'मुश्किलले प्राप्त हुने चारवटा सम्पत्ति'
- कार्तिक १६ - 'व्यक्तिको पुनः निर्माण'
- कार्तिक २४ - 'ईर्ष्या र विवेक-बुद्धि'
- मंसिर ८ - 'अलि जीवन अभिशाप'
- पुष १३ - 'स्वभाव परिवर्तन र सहन शक्तिको महिमा'
- फागुन १७ - 'बौद्ध तीर्थयात्रा'

२०३२ साल

- बैशाख १ - 'महापुरुष कथा अध्ययन'
- बैशाख ८ - 'श्रोतापन्न भएका आईमाईहरू'
- जेष्ठ २३ - 'यशोधरा र सिद्धार्थ'
- असार २० - 'दुःखको कारण मूर्खता र राम्रो खाने आशाले भिक्षु भएका व्यक्ति'

- आश्विन ६ - 'प्रज्ञाको परिक्षा'
 आश्विन २६ - 'शत्रुलाई जित्न सक्ने गुण'
 कार्तिक ७ - 'लोक नीति'
 कार्तिक १४ - 'धर्म मरेको छैन'
 माघ २ - 'क्रान्तिकारी बुद्ध'
 चैत्र २० - 'रमणीय बर्मा र थाइलैण्ड'

२०३३ साल

- बैशाख ४ - 'सिगालोवाद-सूत्र'
 जेष्ठ ८ - 'श्रुतमय प्रज्ञा र चिन्तनमय प्रज्ञा'
 श्रावण ८ - 'उपदेश सुन्दाको फाइदा'
 मंसिर १८ - 'बुद्धको महिमा'
 माघ १ - 'अध्ययन गोष्ठीको प्रगति-नेपाल दर्शन'
 चैत्र २७ - 'आफूलाई आफू नै भरोसा'

२०३४ साल

- जेष्ठ १ - 'बुद्धको समाज सेवा'

२०३५ साल

- जेष्ठ ३ - 'अनाथपिण्डिक'

२०३६ साल

- बैशाख २८ - 'अनाथपिण्डिक गृहपति'
 श्रावण ४ - 'अनाथपिण्डिकलाई बुद्धको उपदेश'
 भाद्र १० - 'उपदेश संग्रह'

[१४]

२०३६ साल

जेष्ठ २३ - 'बौद्ध शिक्षा'

श्रावण २ - 'सदाचार र सुखमय जीवन'

आश्विन ६ - 'अप्रमादको गुण र प्रमादको दोष'

२०४० साल

बैशाख २ देखि जेष्ठ ६ सम्म - मंगल सूत्रका गाथाहरू

२०४१ साल

असार २४ - 'धम्मपद'

आश्विन १७ - 'तृष्णाबाट अलग हुने सुख'

२०४२ साल

असार ८ - 'शान्तिको बाटो मैत्री भावना'

असार २२ - 'सत्पुरुष धर्म'

भिक्षु अश्वघोष लगायत अन्य विद्वान वक्ताहरूबाट अध्ययन गोष्ठीको शनिबारको कार्यक्रममा दिइएको प्रवचन तथा अन्य कार्यक्रमहरू यसप्रकार छन् :-

२०४२ साल

असार २६ - 'पंचशील' - सामूहिक छलफल (पहिलो चरण)

श्रावण १६ - 'पंचशील' - सामूहिक छलफल (दोश्रो चरण)

भाद्र १ - 'धर्म, सिद्धान्त र व्यवहार' (सामूहिक छलफल)

भाद्र ८ - 'सम्यक् दृष्टि र सम्यक् संकल्प' - भि. अश्वघोष

भाद्र २२ - 'सप्तरत्न धन'

- आश्विन १६ - 'सन्तोष नै धन हो' - सामूहिक छलफल
- आश्विन २७ - 'हिंसा कुकर्म हो' - अ. धम्मवती
- कार्तिक ३ - 'बौद्ध चारित्र अनुसार दशैं चाड' - बृहत
छलफलमा सहभागीहरू श्रामणेर, विशुद्धानन्द,
अनगारिका धम्मवती, गोपाल ज्यापू, ज्योति-
रत्न स्थापित, सुगतरत्न शाक्य, मीना बनिया,
प्रकाश बज्राचार्य, संचालक मदनरत्न मानन्धर
- कार्तिक १० - 'पराभव सूत्र' - भिक्षु अश्वघोष
- कार्तिक १७ - 'कथिन उत्सव' - अ. धम्मवती
- कार्तिक २४ - 'विपश्यनाको अनुभव' - रीना बनिया
- मंसिर १५ - 'ध्यानको आवश्यकता र महत्त्व' - भि. अश्वघोष
- मंसिर २३ - 'अष्टलोक धर्म' - परिचर्चा
- पुष ६, १३ - 'बुद्धधर्ममा नारी स्वतन्त्रता, नारी माथि बुद्धको
देन, बुद्धधर्ममा नारीको देन' लेख प्रस्तुति-
लोचनतारा तुलाधर, रीना बनिया ।
- पुष १५ - 'अरनिको र श्वेत चैत्य' - अतिथि वक्ता
सत्यमोहन जोशी
- पुष २७ - 'धर्ममा युवा सहभागिता' - सामूहिक छलफल
- माघ १२ - 'भगवान र बुद्ध चिन्हों' - परिचयात्मक छलफल
- फागुन ११, २५ - 'दान' - सामूहिक छलफल
- चैत्र ६ - 'आज्ञाकारिता र अनुशासन'
सामूहिक छलफल
- चैत्र ३० - 'पोशाकको एकरूपता' - सामूहिक छलफल

[१६]

यसबाहेक २०४२ सालमा अनगारिका धम्मवतीबाट पालिभाषा र अभिधर्मको पठन पाठन पनि भएको थियो ।

२०४३ साल

बैशाख १३ - 'दुःख' - सामूहिक छलफल

बैशाख २७ - 'सुख र दुःख' - सामूहिक छलफल

जेष्ठ १७ - 'कर्मवाद' - सामूहिक छलफल

जेष्ठ ३१ - 'कर्म र कर्मफल' - भि. अश्वघोष

असार २८ देखि पुष १६ सम्म - 'मिलिन्द प्रश्न' को क्रमिक अध्ययन र पालिभाषाको प्रशिक्षण

माघ ३ - 'बुद्धको शिक्षा' - भिक्षु अश्वघोष

माघ १७ - 'अध्ययन गोष्ठीको महत्व' - सामूहिक छलफल

फागुन २ र ६ - 'बुद्धधर्म' - विषयमा विविध छलफल

२०४४ साल

जेष्ठ २ - 'सत्य कुरा बोल्ने' - सामूहिक छलफल

जेष्ठ ६ - प्रवचन गोष्ठी र त्यसका विषयहरू :-

१. धर्म, समाज र युवा वर्ग

२. बुद्धधर्म व्यावहारिक छ ?

३. धर्म र सम्यता

४. भौतिक सुख र आध्यात्मिक सुख

यी विषयहरूमा अध्ययन गोष्ठीका नयाँ

तथा पुराना सदस्यहरूबाट आ-आफ्ना

विचार व्यक्त ।

जेष्ठ १६ - 'हाजिरी जबाफ प्रतियोगिता' गोष्ठीका सदस्यहरू बिच

जेष्ठ ३० - गोष्ठीका सदस्यहरूको एक टोली नारायणघाट पुगी चितवन विहारमा युवक बौद्ध मण्डल, चितवनका सदस्यहरूसँग छलफल र विचार आदान प्रदान ।

श्रावण २३ देखि भाद्र २७ सम्म - 'बुद्ध जीवनी' विषयमा धारावाहिक गोष्ठी- 'सिद्धार्थ कुमार' को जन्मदेखि गृह त्यागसम्म प्रमुख वक्ता- अमृतरत्न ताम्राकार, टिप्पणीकारहरू- अमृतशोभा शाक्य र सोभियतरत्न तुलाधर ।

श्रावण ३० - विषय 'गृह त्याग पछि चारिकादेखि बुद्धत्व प्राप्तिसम्म' प्रमुख वक्ता- अरुणसिद्धि तुलाधर टिप्पणीकारहरू- रजनी बज्राचार्य र इन्द्रकुमार नकर्मी ।

भाद्र ६ - विषय 'बुद्धत्व प्राप्ति पछि राजगृह प्रवेशसम्म' प्रमुख वक्ता- प्रकाश बज्राचार्य, टिप्पणीकारहरू- रमेशरत्न ताम्राकार र हसनकुमार बज्राचार्य ।

भाद्र १३ - 'बुद्धको राजगृह प्रवेशदेखि जेतवन विहार दानसम्मको वर्णन' प्रमुख वक्ता- प्रकाश बज्राचार्य, टिप्पणीकारहरू- रमेशरत्न ताम्राकार र हसनकुमार बज्राचार्य ।

- भाद्र २० - 'जेतवन विहार दानदेखि पूर्वाराम विहार दान-
सम्मको वर्णन' प्रमुख वक्ता-मीनशोभा शाक्य ।
टिप्पणीकारहरू- ध्रुवरत्न स्थापित र अशोक
महर्जन ।
- भाद्र २७ - 'पूर्वाराम विहार दानदेखि महापरिनिर्वाणसम्म'
प्रमुख वक्ता- यशकुमार वज्राचार्य, टिप्पणी-
कारहरू- श्रीकृष्ण श्रेष्ठ र रीता महर्जन ।
- आश्विन १० देखि आश्विन २४ सम्म - 'बुद्ध शासनको
इतिहास' विषयमा धारावाहिक गोष्ठी ।
- आश्विन १० - 'बुद्ध परिनिर्वाण देखि प्रथम संगायना सम्म'
प्रमुख वक्ता- शर्मिला तुलाधर, टिप्पणीकार-
हरू- रमिता शाक्य र रजनी वज्राचार्य ।
- आश्विन २४ - 'दोश्रो र तेस्रो संगायना सम्बन्धि गोष्ठी'
प्रमुख वक्ता- मलिना तुलाधर, टिप्पणीकार-
हरू- उमेश कुमार वज्राचार्य र सानुमैत्रा ।
- आश्विन ३१ - 'चौथो देखि छैठौं संगायनासम्म' प्रमुख वक्ता-
हसनकुमार वज्राचार्य, टिप्पणीकारहरू-
अमिता मानन्धर र सहना मानन्धर ।
- कार्तिक १० - 'बुद्धको संघर्षमय जीवन'- सामूहिक छलफल ।
- मंसिर ५ - 'बुद्धधर्मको प्रचारमा सम्राट अशोकको देन'
- सामूहिक छलफल ।
- मंसिर २२ - 'धर्म र युवा वर्ग'- सामूहिक छलफल ।

- मंसिर २६ - 'अध्ययन गोष्ठीको कार्यक्रमको सुधारमा छलफल'— सुश्री ज्ञानहीरा तुलाधर ।
- पुष २३ - 'नेपालमा बुद्धधर्मको वर्तमान स्थिति' विषयक विचार गोष्ठी— छब्बीस व्यक्तिहरूबाट विचार व्यक्त ।
- फागुन १ - 'आधुनिक विश्वका बौद्ध व्यक्तित्व'— चार बौद्ध व्यक्तित्वहरूको परिचय गोष्ठीका चार सदस्य-
 हर्षबाट प्रस्तुत—
 'राहुल सांकृत्यायन'— सोहिणी श्रेष्ठबाट प्रस्तुत
 'डा. भिमराव अम्बेडकर'— रमेशरत्न ताम्रा-
 कारबाट प्रस्तुत
 'ऊ बा खिन'— रीता महर्जनबाट प्रस्तुत
 'अनगारिक धर्मपाल'— अमृतशोभा शाक्यबाट प्रस्तुत
- फागुन ८ र १५ - 'विहारमा आजनु भन्दा अगाडि र आई सकेपछि' गोष्ठीका सदस्यहरूबाट आ-आफ्नो अनुभव व्यक्त ।
- फागुन २६ - 'नहि बेरेन बेरानि...' गाथामाथि सामूहिक छलफल ।
- चैत्र ६ - 'अक्कोच्छिम अजिनि मं....' गाथामाथि सामू-
 हिक छलफल ।

२०४५ साल

जेष्ठ १ - 'लाभ मध्ये श्रेष्ठ निरोगिता' र 'सन्तोष नै
ठूलो धन' विषयमा व्यापक एवं वृहत छलफल ।

श्रावण २२ - २०४४ पुष २३ मा भएको 'नेपालमा बुद्ध-
धर्मको वर्तमान स्थिति' विषयक विचार
गोष्ठीको दोश्रो चरणको विचार गोष्ठी ।
उप-शिर्षक 'नेपालमा बुद्धधर्मको प्रचार प्रसार'
विषयमा देशका विभिन्न संघ-संस्थाका ४०
प्रतिनिधिहरूबाट विचार व्यक्त ।

भाद्र ४, २५ - 'ध्यानगुरु ऊ आसभाचारद्वारा धर्मदेशना'

भाद्र १८ - 'दूरंगमं, एकचर....' गाथा र 'मन'- सामूहिक
छलफल ।

भाद्र ३१ - 'विहारका उपासक उपासिकहरू बीच हाजिरी
जवाफ प्रतियोगिता ।

आश्विन १५ - 'भिक्षुणी शासन'- सामूहिक छलफल ।

आश्विन २०, कार्तिक २० - 'प्रतित्य समुत्पाद'- वृहत सामूहिक
छलफल ।

आश्विन २६ - 'विभिन्न विषयमा छलफल'- भिक्षु अश्वघोष

कार्तिक ६ - 'श्रीलंकामा बुद्धधर्मको स्थिति'- भिक्षु सुवर्ण

मंसिर १८ - 'बुद्धधर्म र आधुनिक विज्ञान'- अतिथी वक्ता-
आर. बी. वन्द्य ।

पुष ३ - 'विविध विषयमा चर्चा'- भिक्षु अश्वघोषबाट

पुष १० - 'सब्व पापस्स अकरणं....' गाथा माथि छलफल

- पुष २४ - 'संस्कार'—सामूहिक छलफल
 माघ १ - 'सोभित संघमा अध्ययनको अनुभव'—डा.
 चन्द्रेश तुलाधर
 माघ १५ - 'भारतबाट बुद्धधर्मको लोप'—भिक्षु अश्वघोष
 फागुन २८ - 'कौशाम्बिमा बुद्ध गाथा'—प्रकाश वज्राचार्य

२०४६ साल

असार र श्रावण महिनामा अ. धम्मवतीबाट अभि-
 धर्मको पठन-पाठन साथै परिक्षा लिई श्रावण २१ गते पास
 हुने २१ जनालाई पुरस्कार वितरण ।

असार ३१ - 'बुद्धधर्मको संक्षिप्त व्याख्या'—विश्व स्वास्थ्य
 संघका प्रतिनिधि डा. ऊ. ले संग ।

श्रावण ७ - 'बुद्धकालीन घटनाहरू'—भिक्षु अश्वघोष

श्रावण १४ - प्राध्यापक जगमान गुरुङबाट के. वि. उदयबाट
 लिखित 'राहुल सिद्धार्थकी छोरो होइनन्' भन्ने
 भ्रमपूर्ण लेखको ज्योतिषशास्त्रको आधारमा
 खण्डन गरी स्पष्टिकरण दिदै प्रवचन ।

आश्विन १७ - 'ध्यान बस्ने नियमको व्याख्या'—बर्मी भिक्षु
 ध्यानगुरु सयादो ऊ. आसभाचार ।

आश्विन ३१ - 'जीवन के हो ?'—प्रकाश वज्राचार्य

मंसिर १७ - 'बौद्ध दर्शन'—प्रकाश वज्राचार्य

मंसिर २४ - 'सूचना प्रणाली र विपस्सना'—प्रकाश वज्राचार्य

पुष १ - 'मानिस पहिचानको साँच्चो'—भिक्षु अश्वघोष

[२२]

- पुष ३ - 'बुद्धधर्मको विविध विषय'— अष्ट्रेलियन भिक्षु धम्मिक ।
- पुष ८ - 'अर्हत'— प्रकाश वज्राचार्य
- पुष २६ देखि फागुन ६ सम्म - 'धर्म र मेरो जीवन'— समूह समूह बनाई नयाँ ढंगले सामूहिक छलफल ।
- माघ १४ - 'बुद्धधर्ममा अष्टशील— स्वास्थ्यको दृष्टिले उचित'— डा. चन्द्रेश तुलाधर
- माघ २१ - 'सत्य'— मदनरत्न मानन्धर
- फागुन १३ - 'संसारका विभिन्न धर्मको व्याख्या र पालि भाषाबाट नेपाल भाषामा 'दीघनिकाय' को अनुवाद गर्ने श्री दुण्डबहादुर वज्राचार्यको गृहस्थी जीवनको प्रशंसा— भिक्षु अश्वघोषबाट
- चैत्र १८ - 'धर्मप्रति युवा दृष्टिकोण'— सामूहिक छलफल
- चैत्र २२ - नेपालमा प्रजातन्त्र ल्याउन जन आन्दोलनमा दिवंगत हुनेहरूको सद्गति र घाइते हुनेहरूको चाँडै स्वास्थ्य लाभको कामना र देशको जन-जीवनमा चाँडै शान्ति होस् भन्ने कामना गर्दै धर्मकीर्ति विहारमा बुद्धपूजा र पुण्यानुमोदन कार्य सम्पन्न ।

२०४७ साल

- बैशाख १ - 'आफू शुद्ध हुने आफ्नै हातको कुरा हो'
— भिक्षु अश्वघोष

- असार ६, १३, २०, २३, भाद्र १६, मंसिर २२ - 'आर्य
अष्टांगिक मार्गको क्रमिक कक्षा' भि. अश्वघोष
- श्रावण २७ - 'सामान्य ज्ञानका केही कुराहरू' - अ. अनोजा
- कार्तिक १७ - 'बुद्धको संघर्षमय जीवन' - रजनी वज्राचार्य र
हसनकुमार वज्राचार्य
- मंसिर १२ - 'मौद्गल्यायन' - स्वयम्भूरत्न तुलाधर
'सारिपुत्र' - रीता महर्जन
- पुष १४ - 'नेपाल अधिराज्यको संविधान-२०४७'
- लोकदर्शन वज्राचार्य
- पुष २८ - 'बुद्धका विपाकहरू' - अ. धम्मदिप्ता (चमेली)
- माघ ५ - 'प्रजापती गौतमी' - ध्रुव राजकर्णिकार
'यशोधरा' - उद्योगरत्न तुलाधर
- माघ १६ - 'अधिष्ठान' - सामूहिक छलफल
- फागुन ४ - 'कोण्डन्य' - दिव्या ताम्राकार
'महाकाश्यप' - अमृतरत्न ताम्राकार
- फागुन ११ - 'धर्मको रक्षक नै युवा वर्ग' - भिक्षु भद्रिय
- फागुन १८ - 'बौद्ध चर्या पद्धति' - भिक्षु अश्वघोष
- फागुन २५ - 'संस्कृत श्लोकको व्याख्या' - भिक्षु सोभित
- चैत्र २ - 'वज्रयानमा नित्य पूजा-न्हिकको अर्थ'
सोभितरत्न तुलाधर
- चैत्र ६ - 'विपश्यनाको अनुभव' - प्रेमकाजी बनिया
- चैत्र ३० - 'मनुष्यको लागि बुद्धशिक्षा'
- बेलायती नागरिक भि. पि. सुसिलो

२०४८ साल

- जेष्ठ १८ — 'अध्ययन गर्नु इमान्दारिता र योग्यताको लागि'
— भिक्षु अश्वघोष
- असार ८ — 'महामानव बुद्ध' हिन्दी पुस्तकको "अहिंसा
परिच्छेद" माथि सामूहिक छलफल
- भाद्र १ — 'निर्वाण दर्शनको इतिहास'— प्रकाश वज्राचार्य
- भाद्र ५ — 'शिक्षित र अशिक्षित'— सामूहिक छलफल
- भाद्र ८ — 'रिस'— अ. अनोजा
- भाद्र १५ — 'बुद्धको आर्थिक विचार'— भिक्षु अश्वघोष
- भाद्र २६ — 'हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता'— गोष्ठीका
सदस्यहरू विच
- आश्विन १२ — 'विशाखा महाउपासिका'— सोहिणी श्रेष्ठ
- आश्विन १६ — 'दुःखबाट मुक्ति र आत्मालोचना'
— भिक्षु अश्वघोष
- आश्विन २३ र २६ — 'अभिधर्म'— अ. धम्मवती
- कार्तिक २ — 'शान्ति र सहिष्णुता'— छलफल
- कार्तिक ३० — 'गोरखा जिल्लाका उत्तरी क्षेत्र जहाँ सम्पूर्ण
वासिन्दाहरू बौद्ध छन्, त्यस ठाउँको भ्रमणको
अनुभव'— बरद्वैश मानन्धर
- मंसिर १४ — 'एक बौद्धले अँगाल्नु पर्ने मार्ग'
— प्रफुल्लकमल ताम्राकार
- मंसिर २१ — 'बौद्ध तीर्थयात्राको अनुभव'
— रीशमकाजी तुलाधर

- मंसिर २६ - 'बुद्ध शिक्षा' बर्मी भिक्षु सयादो ऊ. आणित्सार
 पुष ६ - 'बुद्धधर्ममा अन्धविश्वास' - सामूहिक छलफल
 फुष १३ - 'बर्मीमा अध्ययनको अनुभव' - भिक्षु मुनिन्द्र
 पुष २७ - 'बुद्धधर्ममा पंचशील र चरित्र निर्माण'
 - डा. चन्द्रेश तुलाधर
 माघ ११ - 'चेतय र भावना बीच सम्बन्ध'
 - सोभियतरत्न तुलाधर
 माघ १८ - 'आर्य मौन' - भिक्षु अश्वघोष
 माघ २५ - 'बुद्धधर्म संसारमा किन श्रेष्ठ छ ? भि. कोलित
 फागुन २ - 'सम्राट हर्षवर्द्धन' - प्रकाश वज्राचार्य
 फागुन १० - 'शुद्ध श्रद्धा' - भिक्षु अश्वघोष
 फागुन १७ - 'रिस' - तिमिला रंजित
 फागुन २४ - 'बुद्धधर्म निर्वाण प्राप्तिको लागि मात्र हो र ?'
 - भिक्षु कोलित
 चैत्र १ - 'दीघ निकाय' - मदनरत्न मानन्धर
 चैत्र ८ - 'अत्यस्सदार जातक' - भिक्षु कोलित
 चैत्र १५ - RYS (Religious Youth Service)
 Programme को अनुभव सहभागी सदस्यहरूबाट
 चैत्र २२ - 'शुद्ध पूजा र वन्दना' - भिक्षु अश्वघोष
 २०४६ साल
 बैशाख १३ - 'मन (चित्त)' - मीना तुलाधर
 बैशाख २० - 'भृही विनय' - आमाको मुख हेर्ने भएकोले सो
 विषयमा सामूहिक छलफल

- जेष्ठ १० - 'ताइवानमा बुद्धधर्म प्रचारको तरिका'
अ. धम्मविजया (ज्ञानहिरा तुलाधर)
- जेष्ठ १७ - 'पण्डित निष्ठानन्द वज्राचार्य र उहाँको ललित
विस्तरको महत्व'- प्रेमहीरा तुलाधर
- जेष्ठ २४ - 'नहि वेरेन वेरानि.....'- धम्मपद गाथामाथि
सामूहिक छलफल
- असार १३ - 'बुद्धधर्म र धर्म निरपेक्षता विरुद्ध हिन्दू राज्य
र संस्कृत शिक्षा (ब्राह्मणवाद)'
- सोभियतरत्न तुलाधर
- श्रावण १०, १७ - 'मरणानुस्मृति'- क्रमशः भिक्षु अश्वघोष र
बरदेश मनिन्धर
- श्रावण २४ - 'परमार्थधर्म र अभिधर्म'- अ. धम्मवती
- श्रावण ३१ - 'परित्राणको धागो'- अ. अनोजा
- भाद्र ६ - 'दशराज धर्म'- भिक्षु अश्वघोष
- भाद्र २० - 'प्रतित्य समुत्पाद'- रोशनकाजी तुलाधर
- भाद्र २७ - 'धर्ममा विकृति'- अ. धम्मवती
- आश्विन १० - 'धर्मकीर्तिको स्वास्थ्य प्रोजेक्ट' सरिता तुलाधर
- आश्विन २४ - 'बुद्धधर्म र भाषानीति'- प्रकाश वज्राचार्य
- कार्तिक ८ - 'एक पल्ट धर्म गर्दैमा पाप मेटिने होइन'
- भिक्षु अश्वघोष
- कार्तिक १५ - आफ्नो 'समवेदना' आफैले लेख्ने गरी खेलको
रूपमा अति रमाइलो कार्यक्रम सम्पन्न । यसबाट
एक दिन मर्नु छ भनेर 'अनित्य' भावलाई

सम्झाउन मद्दत गरेको । कार्यक्रमको संचालन
बरदेश मानन्धरबाट भएको ।

- कार्तिक २६ - 'के आत्मा साँचै छ ?' - सामूहिक छलफल
मंसिर १३ - 'बुद्धधर्मको अरु धर्मसँग भिन्नता' - भि. आनन्द
मंसिर २० - 'महासारोपन सूत्र' - भिक्षु अश्वघोष
मंसिर २७ - 'तन्त्रयानको उत्पत्ति' - प्रकाश वज्राचार्य
पुष ४, ११ - 'बुद्धधर्म व्यावहारिक धर्म' र 'पंचबलि'
- भिक्षु सोभित
पुष १८ - 'पुरोहितवाद' - सोभियतरत्न तुलाधर
पुष २५ - 'बुद्धधर्मका सैद्धान्तिक पक्षहरू' बरदेश मानन्धर
फागुन २, ३ - नयाँ सदस्यहरूलाई लेखन शैली बढाउने
अभ्यास
फागुन १६ - 'थाइलैण्डमा बुद्धधर्म' - अ. अनुपमा
फागुन २३ - 'सदस्यहरूको जिज्ञासाको उत्तर' - अ. धम्मवती
फागुन ३० - 'धर्मप्रचार र उन्नति' - भिक्षु अश्वघोष
चैत्र ७ - 'के बुद्धले विष्णुको नवौं अवतार लिएका हुन् ?'
- विकासरत्न तुलाधर
चैत्र १४ - 'ध्यानको अनुभव' - सुनीता वज्राचार्य
चैत्र २१ - 'सुख र दुःख' - अ. धम्मवती
चैत्र २८ - 'बुद्ध मूर्ति तथा यसको प्रयोग' - रीना बनिया
२०५० साल
बैशाख ५ - 'बुद्धको मैत्री बल' - भिक्षु अश्वघोष

- बैशाख १६ - 'अल्छी र बेहोशी हाम्रो दुर्गती'
- सोभियतरत्न तुलाधर
- बैशाख २६ - 'बर्मा मा अध्ययनको अनुभव'- अ. ज्ञानवती
- जेष्ठ ६ - 'गाउँ गाउँमा धर्म प्रचार'- युवा बौद्ध समूह
काठमाडौंका अध्यक्ष श्री हर्षमुनी शाक्य
- जेष्ठ १६ - 'नेतृत्व विकास तालिम'- सरीता तुलाधर
- जेष्ठ २३ - 'कृतज्ञ गुण'- भिक्षु अश्वघोष
- जेष्ठ ३० - "धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले पनि धर्मोदय
सभाका केही नीतिहरू अनुसरण गर्नु राम्रो
होला भन्ने सुझाव प्रस्तुत"- सोभियतरत्न
तुलाधर (धर्मोदय सभा, नेपालका कार्यकारिणी
सदस्यमा नव निर्वाचित गोष्ठीका सदस्य)
- असार ५ - नयाँ सदस्यहरूबाट विचार व्यक्त गर्ने कार्यक्रम,
वक्ताहरू- प्रदीप, संगिता, रीनु, लक्ष्मी, मनिता
- असार २३ - 'चार प्रकारका मानिसहरू'- भिक्षु अश्वघोष
- श्रावण २ - 'बुद्धगुण'- मदनरत्न मानन्धर
- श्रावण ६ - 'अमेरिकामा बुद्धधर्मको प्रचार'
- सुमनकमल तुलाधर
- श्रावण १२ - 'देवताको कल्पना कसरी भयो?' र 'केटा
छान्नु अगाडि' दुइवटा रोचक लेखहरू प्रस्तुत
सोभियतरत्न तुलाधरबाट र पछि सदस्यहरू-
लाई लेखन अभ्यास

- श्रावण २३ - 'नेपालमा बुद्धधर्म र हाम्रो दायित्व'
- वरदेश मानन्धर
- श्रावण २६ - 'बुद्धधर्म अध्ययन'- भिक्षु सुनन्द
- श्रावण ३० - 'सदस्यहरूको जिज्ञासाको उत्तर' अ. धम्मवती
- भाद्र ५ - पद्मकीर्ति विहार कमलपोखरी काठमाडौंमा
अध्ययन गोष्ठीको कार्यक्रम
- भाद्र १६ - 'बुद्धधर्म प्रति कसरी प्रभावित भएँ?'- नेपाल
मूलकी बर्मी अ. दो मोलिनी (राई जाति)
- भाद्र २६ - 'धर्मगुण'- मदनरत्न मानन्धर
- आश्विन २ - 'सातवटा गुणले युक्त भिक्षुलाई सम्मान गर्न
लायक छ'- भिक्षु अश्वघोष
- आश्विन १६ - 'दश अकुसल कर्म र दश पुण्य क्रिया'
- अ. धम्मवती
- आश्विन २३ - 'अनुभव नगरी विश्वास नगर' भिक्षु बुद्धदास-
द्वारा लिखित पुस्तकमा सामूहिक छलफल
- आश्विन ३० - 'मज्झिम निकाय'- भिक्षु अश्वघोष
- कार्तिक ७ - 'धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको गतिविधि
र आफ्नो सुझाव'- नानीशोभा महर्जन
- कार्तिक १६ - 'निष्ठानन्द वज्राचार्यबाट लिखित ललित
विस्तर र महाप्रज्ञाबाट लिखित ललितविस्तर
बिच तुलनात्मक भिन्नता'- प्रेमहीरा तुलाधर
- कार्तिक २१ - 'बुद्धधर्ममा प्रतीक'
अतिथि वक्ता- भीमबहादुर साक्य

- कार्तिक २८ - 'युवा वर्ग र बुद्धधर्म' - विकासरत्न तुलाधर
 मंसिर २६ - 'ऋद्धिपाद' - अ. ज्ञानवती
 पुष ३ - 'भक्तिमार्ग' र 'ज्ञानमार्ग' - भिक्षु अश्वघोष
 पुष १० - 'मानव महामानव' पुस्तकको दोश्रो भाग
 प्रकाशित गर्ने तयारीका कार्यहरू सम्बन्धि
 जानकारी प्रकाश वज्राचार्यबाट
 पुष १७ - 'पाली गाथाको चर्चा' - अ. अनुपमा
 पुष २४ - 'पापको फल भोग्नु' - सामूहिक छलफल
 माघ २ - कपिलवस्तुमा भएको 'चतुर्थ राष्ट्रिय बौद्ध
 सम्मेलनमा स्वयं सेवकको रूपमा रहंदाको
 अनुभव प्रस्तुति गोष्ठीका सदस्यहरूबाट
 सामूहिक रूपमा
 माघ ६ - 'मज्झिम निकाय' - भिक्षु अश्वघोष
 माघ २३ - 'श्रीलंका भ्रमणको अनुभव' - अ. धम्मविजया
 फागुन ७ - डा. केशवमान शाक्यद्वारा लिखित 'हिन्दू राज्य
 नेपालको विडम्बना' नामक पुस्तक माथि
 सामूहिक छलफल
 फागुन १४ - गोष्ठीका सदस्यहरू बिच व्यक्तिगत हाजिरी
 जवाफ प्रतियोगिता । समूह समूह नबनाई
 जसले पहिला उत्तर दिन्छ त्यसलाई अक दिने
 आधारमा नयाँ ढाँचाबाट प्रश्न उत्तर
 फागुन २१ - 'बुद्धका तान शिक्षा' - विकासरत्न तुलाधर
 चैत्र ६ - 'संघगुण' - मदनरत्न मानन्धर

२०५१ साल

बैशाख ३ - 'थारुहरू पनि बुद्धमार्गी' सौभियतरत्न तुलाधर
(सप्तरी जिल्लामा भ्रमणको अनुभव)

बैशाख १० - 'अरहं' - अ. धम्मवती

बैशाख ११ - "छुच्चाह बन्जाः" (छुच्चो व्यापारी) नाटकको
निर्देशक रमेशकाजी स्थापितलाई अभिनन्दन

बैशाख १७ - 'महागोसिङ्ग सूत्र' - भिक्षु अश्वघोष

बैशाख ३१ - 'अध्ययन गोष्ठीका क्रियाकलापहरू'
- वरदेश मानन्धर

जेष्ठ १४ - 'भगवा र रोगी हुनुका चार कारणहरू'
- मदनरत्न मानन्धर

जेष्ठ २० - 'जीवन कसरी सुखमय बनाउने'
- सामूहिक छलफल

असार ४ - 'नेपालमा बस्दाको अनुभव' - नेपाली मूलकी
वर्मी अनगारिका दो. मोलिनी

असार २५ - 'गणिका अम्बपाली र बैशाली गणतन्त्र'
- भिक्षु अश्वघोष

श्रावण १५ - 'सदस्यहरूको जिज्ञासाको उत्तर' - अ. धम्मवती

श्रावण २२ - 'अष्टलोक धर्म र मनुष्य रत्न' - भिक्षु अश्वघोष

श्रावण २६ - 'जसले धर्मलाई रक्षा गर्छ, उसलाई धर्मले
रक्षा गर्छ' - सामूहिक छलफल

- भाद्र ४ - बुद्धधर्म सम्बन्धि (विशेष वज्रयान सम्बन्धि)
प्रखर विद्वान एव अनुसन्धानकर्ता श्रीधर
शम्शेर राणाबाट 'वज्रयान' विषयमा प्रवचन
- भाद्र ४ देखि ६ सम्म - नयाँ सदस्यहरूलाई तीन दिने विशेष
प्रशिक्षण कक्षा
- भाद्र ११ - 'थाइलैण्डको अध्ययनको अनुभव' अ. खेमावती
- भाद्र १८ - 'व्यग्न पञ्चसुत्त' (बुद्धको अर्थनीति सम्बन्धमा)
- भिक्षु अश्वघोष
- भाद्र २५ - 'परिपत्ती र प्रतिपत्तीको आवश्यकता'
- अ. रत्नमञ्जरी
- आश्विन १ - 'विभिन्न जिज्ञासाको उत्तर' मदनरत्न मानन्धर
- आश्विन ८ - 'सांसारिक दुःखबाट मुक्त हुने मार्ग-विपश्यना'
- अ. वीर्यवती
- आश्विन १५ - 'शहनशीलता'- भिक्षु अश्वघोष
- आश्विन २२ - 'हामी बौद्धहरूले दशैँ कसरी मनाउने'
- सामूहिक छलफल
- कार्तिक २६ - 'बर्मायात्राको अनुभव'- अ. अनोजा
- मंसिर ३ - 'विनय पिटक' अतिथि वक्ता भि. कुमार काश्यप
- मंसिर १० - 'मैत्री'- सामूहिक छलफल
- मंसिर १६ - 'बुद्ध र सामाजिक उत्थान'- भि. अश्वघोष
- पुष २ - 'Buddha Light International Association' मा सहभागी हुँदा प्राप्त अनुभव
प्रस्तुत- अ. धम्मविजया

- पुष ६ - 'नेपाल र विदेशको प्रबलित जीवन'
- सामूहिक छलफल
- पुष २३ - 'बुद्धको शिक्षामा नारी जातिको स्थान'
- अ. वीर्यवती
- पुष ३० - 'बुद्धकालीन पात्रहरू' - सामूहिक छलफल
- माघ ७ - 'बुद्धधर्म संसारमा श्रेष्ठ किन' सामूहिक छलफल
- माघ २१ र काभुन १३ - 'प्रतिय समुत्पाद'
- मदनरत्न मानन्धर
- माघ २८ - 'विपर्ययना र महाप्रज्ञावान् धर्म सेनापति
साहित्यपुत्र महास्थविरको चर्चा' प्रेमकाजी बज्रि
- फागुन २७ - 'सदस्यहरूको जिज्ञासको उत्तर' अ. धम्मवती
- चैत्र ४ - 'हामीले बुद्ध धर्म र साथसाथै विभिन्न व्यक्ति-
हरूको जीवनी किन अध्ययन गर्नुपर्छ?'
- बरदेश मानन्धर
- चैत्र ११ - 'सदस्यहरू बीच हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता'
- चैत्र १८ - 'दोश्रो संगायना' - भि. अश्वघोष
- चैत्र २५ - 'बुद्धधर्म र संस्कृत भाषा' सोभियतरत्न तुलाधर

२०५२ साल

- बैशाख ६ - 'अनुशासन र शिक्षा' - अ. पञ्चावती
- बैशाख १६ - 'सम्यक् गीतमाला' नामक अडियो क्यासेटको
अ. धम्मवतीबाट विमोचन र स्वयम्भू चैत्य
महाविहार धरानका 'सम्यक् शिक्षा समूह'का

सदस्यहरूका साथ एकआपसमा परिचय तथा
छलफल ।

- जेष्ठ ६ - 'तृतीय संगायना'— भिक्षु अश्वघोष
असार ३ - अध्ययन गोष्ठीको क्रियाकलापबारे छलफल
असार १७ - 'बेलायत र नेपालको बुद्धधर्म'— भिक्षु शिवली
असार २४ - 'गृही विनय'— अ. धम्मवती
असार ३१ - भिक्षु अश्वघोष, अ. धम्मवती सहित धर्मकीर्ति
विहारमा बस्नु भएका सबै अनगारिका गुरुमाँ-
हरूको सम्मानमा गुरुपूजा ।
- श्रावण ६ - 'सब्व पापस्स अकरण'— सो गाथाको व्याख्या
— भिक्षु अश्वघोष
- श्रावण १३ - 'नारी व्यक्तित्व र दायित्व'
— मदनरत्न मानन्धर
- श्रावण २० - 'बुद्धकाल पूर्व सामाजिक परिस्थिति'
— भिक्षु अश्वघोष
- श्रावण २७ - 'अध्ययन गोष्ठीका कार्यक्रमहरूमा छलफल'
संचालक— वरदेश मानन्धर
- भाद्र १० - 'स्वतन्त्र चिन्तन'— अ. अनोजा
भाद्र १७ - 'ससारको अशान्तिको कारण'— अ. धम्मदिप्पा
आश्विन १२ - 'विजया दशमीको बारेमा चर्चा'— अ. धम्मवती
कार्तिक १८ - 'बुद्धको शिक्षा र शान्ति के हो ?'
— मदनरत्न मानन्धर

- मंसिर ६ - बलम्बुमा भएको लघु ध्यान शिविरको अनुभव
सदस्यहरूबाट प्रस्तुत
- मंसिर १६ - 'सम्यक् संकल्प'— भिक्षु अश्वघोष
- मंसिर २३ - 'धर्म' के हो र ध्यान भावनाको उपलब्धि'
— अ. रत्नमञ्जरी
- पुष १५ - विगतका कक्षाहरूको समिक्षात्मक छलफल
— संचालक— बरदेश मानन्धर
- पुष २६ - 'थाइलेण्डमा बुद्धधर्म'— अ. केशवती
- माघ ६ - 'मन राम्रो भएमा गति राम्रो हुनेछ'
— सामूहिक छलफल
- माघ १३ - विभिन्न विषयमा धर्म उपदेश'— अ. धम्मवती
- माघ २० - "मन राम्रो भए प्रतिफल पनि राम्रो"
— मदनरत्न मानन्धर
- माघ २७ - 'सहनशीलता' विषयमा वादविवाद प्रतियोगिता
- फागुन ५ - 'रक्तदान किन गर्ने ?'— नेपाल ब्लड डोनर्स
क्लबका अध्यक्ष शरद कसा:
- फागुन १२ - 'बुद्धधर्ममा महिलाहरूको देन'— अ. सुजाता
- फागुन १६ - वक्ता — मदनरत्न मानन्धर
- फागुन २६ - 'बुद्ध धर्म संघ'— अ. दो मोलिनी
- चैत्र ३ - वक्ता — अ. अनोज्ञा
- चैत्र १७ - "बुद्धधर्म र व्यावहारिकता" र "पत्रिकाको
सम्पादन कसरी गर्ने ?" — सुवर्ण शाक्य
- चैत्र २४ - स्वास्थ्य सम्बन्धी चर्चा— तारादेवी तुलाधर

२०५३ साल

- बैशाख १ - 'स्वास्थ्य सम्बन्धी चर्चा' - तारादेवी तुलाधर
 बैशाख ८ - 'प्रवज्याको अनुभव' - २०५२।१२।२५ देखि
 २०५३।१।२ सम्म लुम्बिनीमा भएको अल्प-
 कालीन प्रवज्यामा सहभागीहरूद्वारा मन्तव्य ।
 बैशाख १५ - 'ध्यानभावना गर्न आवश्यक अनुकूलता
 (सम्पाय)' - बरदेश मानन्धर
 बैशाख २२ - वक्ता - अ. धम्मवती
 बैशाख २९ - वक्ता - भिक्षु अश्वघोष

३.२. गाउँ-गाउँमा धर्मप्रचार तर्फ

'चरथ भिक्षुवे चारिकं बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय'
 भन्ने भगवान् बुद्धको उपदेशलाई अनुशरण गर्दै यस गोष्ठीले
 स्थापनाकालदेखि समय समयमा गाउँ-गाउँमा र केही सहरौ
 क्षेत्रहरूमा पनि धर्मप्रचारको कार्यक्रमहरू राख्दै आएको छ ।
 विभिन्न कारणवश समय समयमा यो कार्यक्रम स्थगित भएता
 पनि गोष्ठीले यस कार्यक्रम तर्फ पूर्णविराम भने लिएको छैन ।
 २५ वर्षमा विभिन्न ठाउँहरूमा भए गरेको धार्मिक कार्यक्रम-
 हरूको विवरण संक्षेपमा यसप्रकारको छ :-

२०२८ साल पुष ३, ४, ५, ६ चार दिन पश्चिम १ नं.
 त्रिशूलीमा अध्ययन गोष्ठीका ८० जना सदस्यहरूको
 एक टोली पुगेर धार्मिक कार्यक्रम संचालन गरी

यसतर्फ पहिलो पाइला चालिएको । त्यसको लगत्तै पछि पूर्व १ नं. बनेपामा २ दिने धर्मप्रचार कार्यक्रम गरिएको ।

२०२६ चैत्रमा बनेपामा ३ दिने कार्यक्रम ।

२०३० माग २ गते नमोबुद्धमा १०० जनाको टोलीबाट चैत्यपूजा सम्पन्न ।

२०३० चैत्र २३ गते नालामा गोष्ठीको बुद्धपूजा कार्यक्रम ।

२०३१ चैत्र १ गते टोखामा बेलुकी कार्यक्रम । भोलिपल्ट नागी पर्वतमा बुद्धपूजा ।

२०३१ चैत्र ३१ गते बनेपाको दछु टोलमा गोष्ठीको कार्यक्रम

२०३२ असार ७ गते ललितपुरको बुङ्गमा गोष्ठीको कार्यक्रम र भोलिपल्ट करुणामय मन्दिरनिर बुद्धपूजा ।

२०३२ श्रावण १६ गते भिक्षु ज्ञानपूर्णिक (प्रमुख-युवक बौद्ध मण्डल, नेपाल) को निमन्त्रणामा ललितपुरको मणि मण्डप विहारमा गोष्ठीको कार्यक्रम ।

२०३२ चैत्र २७ गते काभ्रे जिल्लाको श्रीखण्डपुर लासाँको टोलमा गोष्ठीको धार्मिक कार्यक्रम ।

२०३३ आश्विन १६ गते अध्ययन गोष्ठी र ध्यानकुटी अध्ययन मण्डलको संयुक्त आयोजनामा नमोबुद्ध चैत्यमा भव्य बुद्धपूजा ।

२०३३ मंसिर १७ गते अध्ययन गोष्ठी र ध्यानकुटी अध्ययन मण्डलको संयुक्त आयोजनामा नालामा बुद्धपूजा र धर्मदेशना ।

[३८]

- २०३३ माघ ८ गते त्रिशूली बजारमा गोष्ठीको धार्मिक कार्यक्रम । सुगतपुर विहारमा बुद्धपूजा ।
- २०३३ फागुन २४ गते धर्मस्थली (धमाथू) मा गोष्ठीको कार्यक्रम ।
- २०३४ बैशाख १० गते चापागाउँमा बेलुकी कार्यक्रम र भोलिपल्ट चापागाउँ बहिलीमा भव्य बुद्धपूजा ।
- २०३४ असार १७ गते मत्स्यगाउँमा बेलुकी कार्यक्रम र भोलिपल्ट बिहान अपाङ्ग जनसमूहबाट बुद्धपूजा ।
- २०३४ फागुन १३ गते चोभारमा बेलुकी कार्यक्रम र बुद्ध-जीवनीको स्लाइड प्रदर्शन र भोलिपल्ट बिहान बुद्धपूजा ।

बागमती अञ्चल भरीका महत्वपूर्ण विहारहरूमा बुद्धपूजा गर्ने गोष्ठीको नयाँ कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न समयमा विभिन्न ठाउँमा यसप्रकार कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।

- २०३५ मंसिर १० गते नमोबुद्ध, पुष १ गते सुमंगल विहार ललितपुर, पुष ६ गते सुगतपुर विहार त्रिशूली, फागुन १६ गते स्वयम्भू, चैत्र मणिर्लिंग मणिचूड ।
- २०३६ बैशाख ८ गते आनन्दकुटी विहार, जेष्ठ २ गते शाक्य सिंह विहार, जेष्ठ १६ गते ध्यानकुटी विहार, असार ३० गते गणमहाविहार, श्रावण २३ गते बलम्बु प्राणीधिपूणं विहार, भाद्र २३ गते भक्तपुर मुनि विहार, आश्विन २० गते किण्डोल परिनिर्वाण विहार,

मंसिर २० गते सुदर्शन विहार र चन्द्रकीर्ति विहार, पुष २० गते श्रीघः विहार । उक्त सबै कार्यक्रमहरूमा श्रद्धालुजनको ठूलो जनसमूहबाट भव्यरूपमा बुद्धपूजा र धर्मदेशनाको कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।

अंचलव्यापी बुद्धपूजालाई अझ व्यापक बनाउने उद्देश्यले गोष्ठीले बागमती अंचल बाहेक अन्य अंचलहरूमा पनि बुद्धपूजाको कार्यक्रमहरू आयोजना गरिएको थियो । जसअनुसार कार्यक्रम गरिएको मिति र ठाउँहरू यसप्रकार छ ।

२०३६ माघ २० गते पोखरा बौद्ध विहार, माघ २१ गते तानसेन, टक्सार महाचैत्य, माघ २२ गते बुटवल, माघ २३ गते नारायणगढ, फागुन २६ गते धरान । साथै नारायणी, लुम्बिनी, गण्डकी, कोशी अंचलमा बुद्धपूजा कार्यक्रम चलाइएको थियो ।

उक्त कार्यक्रमलाई अझ व्यापक पारी २०३८ चैत्र २ गते कालिम्पोङ विहारमा, दार्जिलिङको गन्ध महाविहारमा बुद्धपूजा गरिएको थियो ।

पाँच वर्षसम्म विभिन्न बौद्ध विहारहरू तथा पवित्र स्थलमा बुद्धपूजा गर्ने कार्यक्रम २०४० मंसिरमा चार बौद्ध तीर्थहरूमा बुद्धपूजा गरी टुंग्याइएको थियो ।

२०३८ बैशाख २० गते चापागाउँमा बुद्धपूजा र धर्मोपदेशको कार्यक्रम ।

- २०४० बैशाख १० गते चतुर्ब्रम्ह विहार, मातातीर्थमा बुद्ध-
पूजा ।
- २०४२ माघ १८ र १९ गते लुभुमा धर्म प्रचार कार्यक्रम ।
- २०४२ फागुन ४ देखि ११ गतेसम्म उपत्यका बाहिर जिल्ला-
हरूमा पनि धर्म प्रचार गर्ने उद्देश्य लिई अनगारिका
धम्मवतीको नेतृत्वमा करीब ६० जनाको टोली
नेपाल भ्रमणको लागि प्रस्थान गरी विभिन्न समयमा
विभिन्न ठाउँहरूमा यसप्रकार कार्यक्रम चलाइएको
थियो । फागुन ५ गते बिराटनगर, ६ गते त्यहीँ
बुद्धपूजा, फागुन ६ गते बेलुकी र फागुन ७ गते
बिहान धरान, फागुन ८ गते धनकुटा, फागुन १० गते
हेटौडा, फागुन ११ गते नारायणघाट ।
- २०४२ चैत्र १५ गते बनेपाको स्वघा टोलमा प्रवचन गोष्ठी
र भोलिपल्ट नमोबुद्धमा बुद्धपूजा ।
- २०४३ बैशाख ६ गते जामा:चो (नागार्जुन) स्थित चैत्यमा
बुद्धपूजा ।
- २०४३ बैशाख १९ गते पनौतिको बुद्ध विहारको निमन्त्रणा-
मा प्रवचन कार्यक्रम र भोलिपल्ट बिहान बुद्धपूजा ।
- २०४३ माघ १० गते तातोपानी कोदारीको भ्रमण ।
- २०४३ माघ २३ गते ललितपुरको खोकनामा अध्ययन
गोष्ठीको कार्यक्रम ।
- २०४४ बैशाख ४ गते भक्तपुरको ठिमीमा अध्ययन गोष्ठीको
कार्यक्रम ।

२०४४ भाद्र ६ देखि ८ गतेसम्म बलम्बुस्थित प्रणिघ्नीपूर्ण महाविहारमा ३ दिने युवा शिविर ।

२०४४ फागुन ६ देखि ११ गतेसम्म गोष्ठीका ६० सदस्यीय एक टोली बिराटनगर, धरान, हेटौडा, लुम्बिनी, नारायणगढमा भ्रमण गरी विभिन्न कार्यक्रमहरूको संचालन ।

२०४४ फागुन २१ र २२ गते गोष्ठीका २०० जनाको टोली-बाट साँखुमा कार्यक्रम ।

२०४४ चैत्र १२ गते बनेपा बजारमा कार्यक्रम ।

२०४५ जेठ ७ गते नालामा कार्यक्रम ।

२०४६ आश्वीन २ गते थसी गाउँमा कार्यक्रम ।

२०४६ पुष १५ र माघ १० गते त्रिशूली बजारमा कार्यक्रम ।

२०५१ पुष १५ गते खोकनामा गोष्ठीको कार्यक्रम ।

विभिन्न ठाउँमा हुने अध्ययन गोष्ठीको कार्यक्रमहरूमा शुरुमा शील प्रार्थना, त्यसपछि स्वागत गान, स्वागत भाषण, गोष्ठीका सदस्यहरूबाट प्रवचन र लेख प्रस्तुति, भिक्षु अश्वघोष र अ. धम्मवतीबाट धर्मदेशना साथै स्थानिय वासिन्दाहरूबाट वक्तव्य, धन्यवाद आदि जस्ता कार्यक्रमहरू समावेश हुने गर्दछन् । प्रायःजसो अध्ययन गोष्ठीको कार्यक्रमहरू बेलुका हुने गर्दछ र त्यसको भोलिपल्ट बिहान त्यही ठाउँमा बुद्धपूजा, धर्मदेशना, परित्राण पाठ आदि कार्यक्रम सम्पन्न हुने गर्दछन् ।

३.३ बौद्ध साहित्य प्रकाशन तर्फ

३.३.१ धर्मकीर्ति पत्रिका प्रकाशनतर्फ

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले आफ्नो स्थापना-कालमा वर्षमा एउटा मात्र 'धर्मकीर्ति' पत्रिका निकाल्ने लक्ष्य राखिएको भएता पनि पछि द्वैमासिक भई हाल मासिकरूपमा प्रकाशन भइरहेको छ । शुरुदेखि धर्मकीर्ति पत्रिका यसप्रकार प्रकाशन भएको थियो ।

— बु. सं. २५१६ बैशाख पूर्णिमा (बि. सं. २०२६, सन् १९७२) देखि बु. सं. २५२७ बैशाख पूर्णिमासम्म १२ अंक वार्षिक रूपमा प्रकाशन ।

— बु. सं. २५२७ आषाढ पूर्णिमा (बि. सं. २०४०) देखि बु. सं. २५२९ बैशाख पूर्णिमासम्म १२ अंक द्वैमासिक रूपमा प्रकाशन ।

— बु. सं. २५२९ आषाढ पूर्णिमा (बि. सं. २०४२) देखि हाल मासिक रूपमा प्रकाशन हुँदै आएको छ ।

उल्लेखनीय छ, धर्मकीर्ति पत्रिकाको शुरुको १२ अंक सम्म सम्पादकमा रही तथा त्यसपछि आजसम्म अटूटरूपमा प्रधान सम्पादकमा रही पत्रिकाको निरन्तरता कायम राख्नमा भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको अथक प्रयास सल्लाहनीय छ :

यसरी नै अनगारिका बम्मवतीबाट पत्रिका प्रकाशनको कार्यमा स्थायी रूपमा विशेष सल्लाहकारमा रही निरन्तर रूपमा आवश्यक सुपरिवेक्षण र निर्देशन दिनु भएको कारण धर्मकीर्ति पत्रिकाले २५ वर्ष नाघिसकेको छ ।

उहाँहरूको अलावा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा व्यवस्थापन, सम्पादन, संयोजन तथा अन्य कार्यहरूको जिम्मा लिई सहयोग गर्ने गोष्ठीका सदस्यहरूको अथक प्रयासले पनि धर्मकीर्तिले निरन्तरता कायम राख्नसकेको हो । व्यवस्थापन, सम्पादन, संयोजनको जिम्मा लिनु हुने गोष्ठीका सदस्यहरूको नामावली यसप्रकार छ ।

व्यवस्थापकहरूको नामावली

- २०४० असार देखि २०४२ बैशाख सम्म — अगम्यरत्न कंसाकार, ज्ञानीरत्न तुलाधर, उद्योगरत्न तुलाधर, दीपकरत्न शाक्य, विद्यासागर रञ्जित ।
- २०४२ जेठ देखि २०४४ बैशाख सम्म — प्रेमकुमार शाक्य ।
- २०४४ जेठ देखि २०४५ जेठ सम्म — प्रेमकुमार शाक्य र सोभियतरत्न तुलाधर ।
- २०४५ असार देखि २०४६ भाद्र सम्म — प्रेमकुमार शाक्य र विद्यासागर रञ्जित ।
- २०४६ आश्वीन देखि २०४७ बैशाख सम्म — विद्यासागर रञ्जित र कमलमुनि शाक्य ।

[४४]

२०४७ जेठ देखि २०५१ पुष सम्म - विद्यासागर रञ्जित ।

२०५१ भाद्र देखि चैत्र सम्म - व्यवस्थापक खालि ।

२०५२ बैशाख देखि चैत्र सम्म - व्यवस्थापकमा चिनीकाजी महर्जन र व्यवस्थापन सहयोगीहरूमा - राम महर्जन, ध्रुव राजकर्णिकार, इन्द्रमान महर्जन, ज्ञानेन्द्र महर्जन

२०५३ बैशाख देखि हाल २०५३ बैशाख सम्म पनि - प्रमुख व्यवस्थापकमा विद्यासागर रञ्जित, व्यवस्थापकमा चिनीकाजी महर्जन ।

संयोजक- यसबाहेक बुद्ध सम्बत् २५३८ बैशाख पूर्णिमाको 'धर्मनिरपेक्षता विशेषाङ्क' र बु. सं. २५४० बैशाख पूर्णिमाको 'धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी रजत-जयन्ती विशेषाङ्क' सोभियतरत्न तुलाधर संयोजक भै प्रकाशित भएको थियो ।

सम्पादकहरूको नामावली

२०४० असार देखि २०४२ बैशाख सम्म - बरदेश मानन्धर

२०४२ जेठ देखि २०५१ असार सम्म - बरदेश मानन्धर र प्रकाश बज्राचार्य ।

२०५१ श्रावण देखि २०५१ चैत्र सम्म - प्रकाश बज्राचार्य ।

२०५२ बैशाख देखि हाल २०५३ बैशाख सम्म पनि - अनगारिका वीर्यवती ।

सम्पादन सहयोगीहरूको नामावली

२०४० असार देखि २०४२ बैशाख सम्म - सखिशा तुम्बाधर
र रीना बनिघा ।

२०४२ जेठ देखि २०४३ भाद्र सम्म - रीना बनिघा ।

२०४३ आश्वीन देखि २०४८ मंसिर सम्म - मदनरत्न
मानन्धर र रीना बनिघा ।

२०४८ पुष देखि २०५१ असार सम्म - भिक्षु सुनन्द ।

२०५१ श्रावण देखि २०५१ चैत्र सम्म - अ. वीर्यवती ।

उपरोक्त उल्लेखित नामका सदस्यहरू बाहेक गोष्ठीका
संबन्धी सदस्यहरूले ग्राहक बनाउने, विक्रयपन उठाउने तथा
बताउती धाउने जस्ता अनेकौँ पत्रिका सम्बन्धि कार्यहरू सक्रिय
रूपमा गर्दै अस्को कारण 'धर्मकीर्ति' पत्रिकाको प्रकाशनको
निरन्तरताले २५ वर्ष नाघ्नसकेको हो ।

३.३.२ अन्य पुस्तकहरू प्रकाशन तर्फ

अन्य बौद्ध साहित्यको प्रकाशन तर्फ धर्मकीर्ति विहार
तथा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले संयुक्त रूपमा आजसम्म
नेपाल भाषामा १३१ वटा, नेपाली भाषामा ५३ वटा (यस
पुस्तक समेत गरी) र अंग्रेजी भाषामा ४ वटा गरी जम्मा
१८८ वटा बौद्ध साहित्यका पुस्तकहरू प्रकाशित गरिसकेको
छ । हानसम्म प्रकाशित पुस्तकहरूको नाम, लेखक, सम्पादक
तथा अनुवादकहरूको नाम र प्रकाशित मिति निम्नानुसारको
छ ।

नेपाल भाषामा प्रकाशित पुस्तकहरू

संख्या पुस्तकको नाम लेखक / अनुवादक / प्रकाशन मिति
सम्पादकको नाम (बि. सं. मा)

१. महासतिपट्टान सूत्र - सं. भिक्षु प्रज्ञानन्द २०२४
२. बुद्धया किनिगू विपाक - ले. अ. धम्मवती २०२५
३. अभिघर्म (भाग-१) (प्र.सं.) - ले. अ. धम्मवती २०२५
४. ऋद्धि प्रातिहार्य - ले. अ. धम्मवती २०२५
५. वासेट्टी थेरी - ले. मा. गुणवती २०२५
६. यःमह म्हाय - ले. बर्मी भिक्षु र. वे. श्वं
महास्थविर, अनु. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०२६
७. पञ्चनीवरण - ले. अ. धम्मवती २०२८
८. भावना - ले. अ. धम्मवती २०२८
९. एकताया ताःचा - ले. अ. धम्मवती २०२८
१०. प्रेमं छु ज्वी ? - ले. अ. धम्मवती २०२८
११. चिरत्न गुण स्मरण - ले. अ. धम्मवती २०२८
१२. बुद्ध पूजा विधि (प्र. सं.) - सं. अ. धम्मवती २०२८
१३. मैत्री भावना - ले. भिक्षु विवेकानन्द २०२८
१४. कर्तव्य (प्र. सं.) - ले. अ. धम्मवती २०२९
१५. मिखा - ले. अ. धम्मवती २०२९
१६. परित्राण - सं. अ. धम्मवती २०२९
१७. हृदय परिवर्तन - ले. भिक्षु अश्वघाष २०२९
१८. बुद्धया अन्तिम यात्रा भाग-१ - ले. अ. धम्मवती २०३०

१९. बुद्धया अन्तिम यात्रा भाग-२-ले. अ. धम्मवती २०३०
 २०. कर्म - ले. अ. धम्मवती २०३०
 २१. बाखँ (भाग-१) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३०
 २२. बौद्ध ध्यान (भाग-१) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३०
 २३. बोधिसत्व - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३१
 २४. शाक्यमुनि बुद्ध - ले. अ. धम्मवती २०३१
 २५. अनत्तलक्खण सुत्त - अनु. भिक्षु विवेकानन्द २०३१
 २६. मत्ति भिसा गति भिनी - ले. अ. धम्मवती २०३१
 २७. अहिंसाया विजय - ले. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०३१
 २८. बाखँ (भाग-३) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३२
 २९. महास्वप्न जातक (प्र. सं.)
     - मूल पालि अनु. भिक्षु अमृतानन्द २०३२
 ३०. लक्ष्मी द्यो - ले. अ. धम्मवती २०३२
 ३१. अभिघर्म (भाग-२)-सं. व अनु. अ. धम्मवती २०३३
 ३२. बाखँया फल (भाग-१) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३३
 ३३. बाखँया फल (भाग-२) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३३
 ३४. क्षान्ति व मैत्री - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३३
 ३५. प्रार्थना संग्रह - सं. अ. धम्मवती २०३४
 ३६. बाखँ (भाग-२) (द्वि. सं.)-ले. भिक्षु अश्वघोष २०३४
 ३७. प्रौढ बौद्ध कक्षा - सं. अ. धम्मवती २०३४
 ३८. मूर्खमह पासा मज्जू - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३४
 ३९. बुद्धया अर्थनीति
     - ले. भिक्षु अश्वघोष, भिक्षु कुमार काश्यप २०३४

४०. श्रमण नारद - ले. श्री युत्त नाथुराम प्रेमौ
अनु. भिक्षु अश्वघोष २०३४
४१. उखानया बाखें पुचः - ले. अ. धम्मवती २०३४
४२. पालि भाषा अवतरण (भाग-१)
- अनु. भिक्षु शीलभद्र २०३५
४३. न्हापांयाम्ह गुरु सु ? (द्वि. सं.)
- ले. भिक्षु अश्वघोष २०३५
४४. पालि प्रवेश (भाग-१) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३५
४५. पालि प्रवेश (भाग-२) - ले. भिक्षु अश्वघोष .....
४६. चमत्कार - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३५
४७. बाखें (भाग-४) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३६
४८. राहुलयात उपदेश - सं. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०३६
४९. अभिघर्म (चित्तकाण्ड छगूया संक्षिप्त परिचय)
- सं. महेन्द्ररत्न शाक्य २०३६
५०. मणिचूड जातक - सं. बोधिरत्न बज्जाचार्य २०३६
५१. महाजनक जातक - अनु. अ. धम्मवती २०३६
५२. गृही विनय (तृ. सं.) - ले. भिक्षु अमृतानन्द २०३६
५३. चरित्र पुचः (भाग-१) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३६
५४. बौद्ध ध्यान (भाग-२) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३७
५५. शान्तिया त्वाथः - ले. बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञा २०३७
५६. बुद्ध व शिक्षा (ख) - ले. अष्टलाल महर्जन २०३७
५७. विश्व धर्म प्रचार देशना (भाग-२)
- ले. महासी सयादो, अनु. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०३७

५८. जातकमाला (भाग-१) - ले. भिक्षु अमृतानन्द २०३७
५९. त्रिरत्न वन्दना व सूत्र पुचः - सं. अ. धम्मवती २०३७
६०. चरित्र पुचः (भाग-२) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३७
६१. त्रिरत्न वन्दना व पञ्चशीलया फलाफल २०३७
६२. लुम्बिनी विपस्सना - ले. महासी सयादो
अनु. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०३८
६३. विश्व धर्म प्रचार देशना (भाग-१)
- ले. महासी सयादो, अनु. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०३८
६४. योगीया चिट्ठी - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३८
६५. संक्षिप्त बुद्ध जीवनी - ले. भिक्षु अमृतानन्द २०३८
६६. बुद्ध धर्म - ले. अ. धम्मवती २०३९
६७. जातक बाखें - सं. व अनु. अ. धम्मवती २०३९
६८. जातकमाला (भाग-२) - ले. भिक्षु अमृतानन्द २०३९
६९. सर्वज्ञ (भाग-१) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३९
७०. पालि प्रवेश (भाग-१-२) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३९
७१. किसान गीतबी - ले. प्रकाश वज्राचार्य २०४०
७२. जप पाठ व ध्यान - सं. व अनु. भिक्षु बुद्धघोष २०४०
७३. धर्म मसीनि - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४०
७४. तेमिय जातक - अनु. भिक्षु विवेकानन्द २०४०
७५. त्रिरत्न गुण लुम्बिके ज्ञानया मिखा चायेके
(प्र. सं.) - सं. अ. धम्मवती २०४०
७६. धम्मपद (संस्कृतवद्ध भाषानुवाद)
- सत्यमोहन जोशी २०४०

७७. बाखें (भाग-५) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४१
७८. सप्तरत्न धन - ले. प्रकाश बज्राचार्य २०४१
७९. सर्वज्ञ (भाग-२) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४१
८०. दान - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४१
८१. वम्मिक सुत्त - ले. महासी सयादो
- अनु. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०४१
८२. मध्यम मार्ग - ले. हेराकाजी शाक्य २०४१
८३. महासीहनाद सुत्त - अनु. भिक्षु अमृतानन्द २०४१
८४. भिम्ह काय् व म्हाय् - ले. अ. धम्मवती २०४१
८५. भिक्षु जीवन - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४१
८६. समथ व विपश्यना संक्षिप्त भावना विधि
- ले. महासी सयादो, अनु. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०४२
८७. महानारद जातक-ले. भदन्त आनन्द कौसल्यायन
- अनु. मदनरत्न मानन्धर २०४२
८८. भिम्ह मवा - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४२
८९. विवेक बुद्धि - सं. भिक्षु अश्वघोष २०४२
९०. कंगः लाइम्ह लाखे - ले. प्रकाश बज्राचार्य
(किपा हुना बाखें, कमिक्स) २०४२
९१. बुद्धपूजा विधि (द्वि. सं.) - सं. अ. धम्मवती २०४२
९२. स्वास्थ्य लाभ - ले. अ. धम्मवती २०४३
९३. शिक्षा (भाग-१) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४३
९४. शिक्षा (भाग-२) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४३

६५. दृष्टि व तृष्णा - ले. सयादो ऊ. सुन्दर
अनु. भिक्षु ज्ञानपूर्णिक २०४३

६६. विपस्सना ध्यान - सं. रेणु स्थापित २०४३

६७. सतिपट्टान भावना

- ले. भिक्षु ऊ. ज्ञाणिस्सर सयादो

- अनु. अ. धम्मवती २०४३

६८. बाखँ (भाग-६) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४४

६९. धम्मचक्कप्पवतन सुत्त (प्र. सं.)

- सं. अ. धम्मवती २०४४

१००. गौतम बुद्ध

- ले. भिक्षु अश्वघोष २०४४

१०१. नेपालय् २५ दं जिगु लुमन्ति

- ले. अ. मा. गुणवती २०४४

१०२. बुद्ध व शिक्षा (क)

- ले. भिक्षु अश्वघोष २०४५

१०३. शिक्षा (भाग-३)

- ले. भिक्षु अश्वघोष २०४५

१०४. शिक्षा (भाग-४)

- ले. भिक्षु अश्वघोष २०४५

१०५. महास्वप्न जातक (द्वि. सं.)

- मूल फालि अनु. भिक्षु अमृतानन्द २०४५

१०६. धम्मपद व्याख्या (भाग-१)

- ले. भिक्षु अश्वघोष २०४६

१०७. धम्मपदया बाखँ

- ले. भिक्षु अश्वघोष २०४६

१०८. अभिघर्म (भाग-२) (द्वि. सं.)

- ले. अ. धम्मवती २०४६

१०९. संसारया स्वाप्प

- ले. अ. धम्मवती २०४७

[५२]

११०. धम्मपद (मूल पालि सहित नेपाल भाषाय् अनुवाद)
न्यायवगु संस्करण - अनु. भिक्षु अमृतानन्द २०४७
१११. आदर्श बौद्ध महिलापि - अनु. अ. माधवी २०४८
११२. बौद्ध नैतिक शिक्षा (भाग-१)
- ले. भिक्षु अश्वघोष २०४८
११३. वेस्सन्तर जातक - ले. भिक्षु अमृतानन्द २०४८
११४. निर्वाण (रचना संग्रह) - ले. भिक्षु सुदर्शन २०४९
११५. त्रिरत्न गुण लुमंके ज्ञानया मिखा चायेके
(द्वि. सं.) - ले. अ. धम्मवती २०४९
११६. पालिभाषावतरण (भाग-२)
- अनु. भिक्षु शीलभद्र २०४९
११७. दीर्घायु ज्वीमा - ले. भिक्षु अश्वघोष २०४९
११८. न्हूगु त्रिरत्न वन्दना व धम्मपद
- सं. अ. धम्मवती २०४९
११९. मत्ततय्गु पहः - ले. अ. धम्मवती २०५०
१२०. संस्कृति - ले. भिक्षु अश्वघोष २०५०
१२१. क्तंय (द्वि. सं.) - ले. अ. धम्मवती २०५०
१२२. विशेषं म्ह मफेबले पाठ चायेगु परित्राण
(प्रेमपु परित्राण) - सं. अ. धम्मवती २०५१
१२३. बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड
- ले. भिक्षु अश्वघोष २०५१
१२४. विरकुसया काखें - भाषा शुद्धि-अ. वीर्यवती २०५१
१२५. त्रिरत्न वन्दना व परित्राण - सं. अ. धम्मवती २०५१

१२६. धम्मपक्कप्यवतन सुत्त (द्वि. सं.)
 - सं. अ. धम्मवती २०५२
१२७. पट्टान पालि - ध. की. बो. ज. गो. २०५२
१२८. कर्म व. कर्मफल - ले. भिक्षु अश्वघोष २०५२
१२९. शिक्षा (भाग-५) - ले. भिक्षु अश्वघोष २०५२
१३०. धर्मया ज्ञाष (भाग-२)
 - सं. तथा अनु. भिक्षु अश्वघोष २०५३
१३१. बौद्ध ध्यान - ले. भिक्षु अश्वघोष .....

नेपाली भाषामा प्रकाशित पुस्तकहरू

१. बौद्ध दर्शन - ले. भिक्षु अश्वघोष २०२८
२. पञ्चशील - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३६
३. शान्ति - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३०
४. नारी हृदय - ले. भिक्षु अश्वघोष २०३१
५. घटाचारा स्थविरा चरित-ले. भिक्षु अमृतानन्द २०३१
६. बुद्ध शासनको इतिहास (भाग-१)
 - ले. भिक्षु अमृतानन्द - अनु. धर्मरत्न शाक्य २०३२
७. नेपाली ज्ञानमाला
 - सं. तथा अनु. दम्भारत्न शा. मि. २०३४
८. बुद्ध र उहाँको विचार - प्रकाश चौकण २०३४
९. बौद्ध ध्यान - ले. भिक्षु अश्वघोष
 अनु. चक्रमान शाक्य २०३५

[५४]

१०. लक्ष्मी (प्र. सं.) — ले. अ. धम्मवती
 — अनु. चक्रमान शाक्य २०३६
११. उखानको कथा संग्रह — ले. अ. धम्मवती
 — अनु. प्रकाश वज्राचार्य २०३७
१२. बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा — भिक्षु अश्वघोष २०३७
१३. वेसन्तर जातक — ले. भिक्षु अमृतानन्द
 — अनु. धर्मरत्न शाक्य २०३८
१४. सतिपट्टान भावना — २०३८
१५. बौद्ध विश्वास (भाग-१)
 — ले. के. श्री धम्मानन्द, अनु. प्रकाश वज्राचार्य २०३८
१६. बौद्ध विश्वास (भाग-२)
 — ले. के. श्री धम्मानन्द अनु. वरदेश मानन्धर २०३९
१७. बौद्ध दर्पण — प्रकाश वज्राचार्य २०३९
१८. महासतिपट्टान विपस्सना अन्तर्मुखी ध्यान
 प्रवक्ता- भि. तंपुलु तःया घवाये सयादो (बर्मा)
 अनु. प्रकाश वज्राचार्य २०३९
१९. सप्तरत्न धन — ले. प्रकाश वज्राचार्य
 अनु. निर्मला राजकर्णिकार २०४१
२०. सफलताको रहस्य — श्रामणेर विशुद्धानन्द २०४२
२१. धर्म : एक चिन्तन — ले. रत्नवीर ताम्राकार २०४२
२२. मानव महामानव — प्रकाश वज्राचार्य २०४३
२३. निरोगी — भिक्षु अश्वघोष २०४४
२४. जातक कथा — प्रकाश वज्राचार्य २०४४

२५. प्रज्ञा चक्षु - ले. अ. धम्मवती
अनु. सुशीला मानन्धर २०४४
२६. तथागत हृदय - ले. भिक्षु महानाम
- अनु. केशरी बज्जाचार्य २०४४
२७. सतिपट्ठाण विपस्सना - ले. महासी सयादो
अनु. श्रामणेण विशुद्धानन्द २०४४
२८. बौद्ध प्रश्नोत्तर - सं. अ. धम्मवती २०४६
२९. परित्राण (प्र. सं.)
- मूल पालि र अनु. धर्मरत्न शाक्य २०४६
३०. बुद्धपूजा विधि र कथा संग्रह (प्र. सं.)
- अ. धम्मवती २०४६
३१. मैले बुझेको बुद्ध धर्म - भिक्षु अश्वघोष २०४६
३२. बुद्धको जीवनी र दर्शन - अनु. ब. शरणशीला २०४६
३३. आमाबाबु र छोराछोरी - अनु. रीना बनिया
कल्पना कंसाकार २०४७
३४. स्नेही छोरी - अनु. मोतिकाजी शाक्य २०४७
३५. परित्तसुत्त (पालि भाषा)
- सं. भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर
भिक्षु धम्मालोक महास्थविर २०४७
३६. मति राम्रो भए गति राम्रो हुनेछ - अ. धम्मवती २०४७
३७. बुद्ध र बुद्ध पछि - प्रकाश बज्जाचार्य २०४८

३८. "बुद्ध र बुद्ध धर्मको संक्षिप्त परिचय" र "बुद्धको जन्मभूमि नेपालमा बुद्ध धर्म प्रति असहिष्णुता"
- भिक्षु अश्वघोष र भिक्षु सुदर्शन २०४८
३९. अ. धम्मवती - रत्न सुन्दर शाक्य २०४९
४०. बौद्ध ज्ञान - भिक्षु अश्वघोष २०४९
४१. संक्षिप्त बुद्ध जीवनी - भिक्षु अमृतानन्द २०४९
४२. मिलिन्द प्रश्न (भाग-१)
रूपान्तरकार - मोतिकाजी शाक्य २०५०
४३. मिलिन्द प्रश्न (भाग-२)
रूपान्तरकार - मोतिकाजी शाक्य २०५०
४४. श्रमण नारद - ले. श्री मुक्त नाथुराम प्रेमी
अनु. प्रकाश बज्राचार्य २०५०
४५. मानव स्वभाव - ले. अ. धम्मवती
अनु. मदनरत्न मानन्धर २०५०
४६. महास्वप्न जातक
- मूल पालि अनु. भिक्षु अमृतानन्द
अनु. अ. शरणशीला २०५०
४७. बुद्ध पूजा विधि र कथा संग्रह (द्वि. सं.)
- अ. धम्मवती २०५०
४८. बौद्ध विश्वास (भाग-३)
- ले. के. श्री धम्मामन्द, अनु. मदनरत्न मानन्धर २०५१
४९. बुद्धको अन्तिम यात्रा (प्रथम भाग)
- मूल पालि अनु. अ. धम्मवती, अनु. अ. कमला २०५१

२०. लक्ष्मी (द्वि. सं.) - ले. अ. धम्मवत्ती
अनु. चक्रमान शाक्य २०५२
२१. सम्यक शिक्षा - मिश्र अशोक २०५२
२२. परित्राण (द्वि. सं.)
- मूल पालि र अनु. धर्मरत्न शाक्य २०५३
२३. धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको २५ वर्ष
(जुन यहाँकै हातमा छ)
सं. तथा ले. - रीना बनिया २०५३

अंग्रेजी भाषामा प्रकाशित पुस्तकहरू

१. Buddhist Economics and the
Modern World - By Hari Bansh Jha
A. D. Dec. 1979 (वि. सं. २०३६)
२. Dharma Kirti Vihara Today
A. D. Dec. 1979 (वि. सं. २०३६)
३. Dharma Kirti Vihara
A. D. May 1982 (वि. सं. २०३६)
४. "Dharma Kirti in Nutshell"
A. D. 1986 (वि. सं. २०४३)

अविस्मरणीय छ, पूज्यनिय भन्ते भिक्षु अश्वघोष महास्थविर र पूज्यनिय गुरुमाँ अनगारिका धम्मवतीको सक्रिय सहयोग र निर्देशनको फलस्वरूप नै धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले आजसम्ममा धेरै पुस्तकहरू प्रकाशित गर्न सकेको हो । विशेष गरी प्रकाशनको लागि प्रेस सम्बन्धि कार्यहरू गर्नुमा भिक्षु अश्वघोष र चन्दा दाताको व्यवस्था गर्नुमा अनगारिका धम्मवतीको अथक प्रयास रहेको छ ।

३.३.३. पुस्तक प्रदर्शनीमा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

२०५० बैशाख २४ देखि जेठ ३ गतेसम्म काठमाडौंको भृकुटी मण्डपको प्रदर्शनी कक्षमा चौथो राष्ट्रिय पुस्तक प्रदर्शनीमा गोष्ठीको सबै प्रकाशनहरू तथा अन्य पुस्तकहरू पनि समावेश गरी एक स्टल खोलिएको थियो । उक्त प्रदर्शनीमा नेपाल भाषाको ११४ वटा, नेपाली भाषाको ५५ वटा र अंग्रेजी भाषाको ४ वटा गरी १७३ वटा पुस्तकहरू धर्मकीर्तिको स्टलमा प्रदर्शन तथा विक्रीका लागि राखिएका थिए । यसले धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीलाई राष्ट्रिय स्तरमा एक सशक्त प्रकाशकको रूपमा चिनाउने राम्रो मौका प्राप्त भएको थियो । उक्त प्रदर्शनीमा भाग लिन श्री सोभियतरत्न तुलाधरले संयोजक भई तथा ध्रुव राजकर्णिकारले सह-संयोजक भई सहयोग गर्नुभएको थियो ।

३.४ देश विदेशका बौद्ध विद्वानहरूको स्वागत र सम्मान तर्फ

“पूजा च पूजनेय्यानं, एतं मंगल मुत्तमं” अर्थात् पूजा गर्न योग्यलाई पूजा गर्नु उत्तम मंगल हो भन्ने भगवान् बुद्धको उपदेशलाई अनुशरण गर्दै अध्ययन गोष्ठीले यसतर्फ पनि कार्यहरू गरिएको छ । विभिन्न भित्तिमा गोष्ठीले देश विदेशका बौद्ध विद्वानहरूको स्वागत र सम्मानार्थ गरिएका, कार्यक्रमहरू यसप्रकारका छन् :-

२०२८ चैत्र १८ गते सर्वप्रथम महामहिम कार्यवाहक बर्मो राजदूत उल्हाको सपरिवारलाई बिदाई समारोहको आयोजना गरियो । गोष्ठीको चौथो उद्देश्यको परिपूर्ति यस समारोहबाट शुरु भएको थियो । त्यस समारोहमा बर्मो राजदूतले नेपालमा बौद्ध चाल चलनको पूजाविधि र बर्मामा बौद्ध चाल चलनको पूजाविधिमा धेरै फरक भएकोले दुःख लागेको, तर धर्मकीर्ति विहारमा अ. धम्मवत्ती र अन्य चार पाँच जना अनगारिकाहरूको सक्रियतामा धर्म प्रचारको कार्यहरू भइरहेको र अहिले फेरि धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको स्थापना गरी नयाँ ढाँचाले बुद्ध शिक्षा दिइरहेकोले आफू अति खुशी भएको कुरा उल्लेख गर्नु भएको थियो ।

[६०]

२०३० बैशाख सम्ममा भएको स्वागत समारोहमा सम्माननीय बौद्ध विद्वानहरूको नामावली निम्नानुसार छन्—

- (१) यू. एन. ओ. बाट आउनु भएका बर्माको श्रीमान न्यून,
- (२) भिक्षु थिच तीनह्लाको नेतृत्वमा आउनु भएका भियतनामी बौद्ध प्रतिनिधि मण्डल,
- (३) भिक्षु फुजीको नेतृत्वमा आउनु भएका जापानी भिक्षु भिक्षुणी,
- (४) श्रीलंकाबाट आउनु भएका भिक्षु पियदस्सी महास्थविर ।

२०३० कार्तिक २३ गते लामा गम्बोजाको नेतृत्वमा आएको मंगोलियाको बौद्ध सद्भावना मण्डलको सम्मानमा स्वागत समारोह ।

२०३० फागुन ११ गते बेलायती भिक्षु अभिञ्जाणोको स्वागत ।

२०३१ फागुन २३ गते भास्तका विद्वान भक्त आनन्द कौसल्यायनको भव्य स्वागत तथा उहाँबाट प्रवचन ।

२०३२ बैशाख ६ गते थाइलैण्डका विद्वान भिक्षु खेमपाली एम. ए. लार्ई भव्यरूपमा स्वागत ।

२०३२ — कोरियाका बौद्ध भिक्षुणी सद्भावना मण्डललाई स्वागत तथा उपहार प्रदान ।

२०३३ कार्तिक ३० गते श्रीलंकाका पियदस्सी महास्थविरको स्वागत ।

- २०३३ फागुन ३० गते होलायण्डका भिक्षु आनन्दको भव्य स्वागत समारोह ।
- २०३४ असार १ गते श्रीलंकाका भिक्षु संघरत्न महास्थविर, अनगारिका महिन्द तथा लखनऊ विश्वविद्यालयका पालि प्राध्यापक भिक्षु चन्द्ररत्न महास्थविरको स्वागत समारोह ।
- २०३४ मंसिर १६ गते सोभियत बौद्ध प्रतिनिधि मण्डलको सम्मानमा स्वागत समारोह ।
- २०३४ चैत्र अनगारिका सुमोन थुथेत जसले निर्वाण सम्बन्धि अध्ययन गरेर पुस्तक लेखेर डाक्टरेट उपाधि लिन प्रयास गरिरहनु भएको छ, उहाँको सम्मानमा एउटा स्वागत समारोह भयो ।
- २०३५ बैशाख १६ गते भिक्षु फा. हा. फडको नेतृत्वमा आएका कोरियाको बौद्ध प्रतिनिधि मण्डलको सम्मानमा स्वागत समारोह ।
- २०३५ जेठ ७ गते पूज्यनीय भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको सम्मानार्थ अभिनन्दन पत्र चढाउन धर्मपूजा समारोह, राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानका तत्कालिन कुलपति श्री सूर्यविक्रम जवालीको सभापतित्वमा श्री.घः विहारमा भव्यरूपमा सम्पन्न । यस धर्मपूजा घेरै गन्यमान्यहरूलाई निमन्त्रणा गरी एक ऐतिहासिक समारोहको रूपमा सम्पन्न गरिएको थियो । यसरी नै भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर, भिक्षु अश्वघोष महास्थविर

तथा भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरको सम्मानमा पनि विभिन्न समयमा अभिनन्दन समारोहहरू भएको थियो । उक्त मिति संकलन हुन नसकेको — लेखिका

२०३५ फागुन २८ गते जापानको कोदो क्यादोन (विहार) का अध्यक्ष श्रीमान शोकान ओकानो उपाध्यक्ष श्रीमती रिन्को ओकान प्रमुख जापानी बौद्ध शिष्ट मण्डलको सम्मानमा भव्य स्वागत समारोह ।

२०३६ बैशाख ७ गते जापानको रे. यू. काई क्यादोनका अध्यक्ष श्री ओजादको सम्मानमा स्वागत समारोह ।

२०३६ भाद्र १७ गते धर्मकीर्ति विहारको निमन्त्रणामा नेपाल आउनु भएका बर्माका महान विद्वान शासनध्वज धर्माचार्य खेमाराम विहारका अध्यक्ष दो पञ्जाचारी, उपाध्यक्ष दो सुखाकारीको भव्य स्वागत समारोह ।

२०३७ फागुन १४ गते बर्माका प्रख्यात, ध्यानगुरु चरित्र गुणले युक्त महासी सयादोको सम्मानमा स्वागत समारोह ।

२०३७ चैत्र २२ गते ध्यान शिविर सचालनको लागि नेपालमा पाल्नु भएका विश्व प्रसिद्ध ध्यानगुरु कल्याणमित्र श्री सत्यनारायण गोयन्काको सम्मानमा स्वागत समारोह तथा धर्मउपदेशको कार्यक्रम ।

२०३७ चैत्र २३ गते बर्माका विद्वान एवं भूतपूर्व राष्ट्रसंघीय प्रतिनिधि ऊ. न्योको स्वागत कार्यक्रम ।

- २०३८ कार्तिक बैककको राजकीय पकनाम विहारको प्रमुख भिक्षु धर्मधीर राज महामुनि महास्थविर र भिक्षु किति बुद्धो महास्थविरको स्वागत तथा सम्मान कार्यक्रम ।
- २०३८ बर्माका शासन शुद्धि भिक्षु संघका उपनेता अगगपण्डित भिक्षु शानन्द स्थविर र बर्माका महान समाज सेवक धर्मकथिक भिक्षु त्राणिस्सर महास्थविरको स्वागत समारोह ।
- २०३८ माघ १८ गते ४५ वर्षसम्म रात दिन खातमान सुतीकन आराम मेचमा मात्र सुती भावना गर्ने धृतंगधारी बर्माका पूज्य तम्पुलु सयादोको र साथमा आएका अरू पाँच भिक्षुहरूको भव्य स्वागत समारोह ।
- २०३९ फागुन २३ गते श्रीलंकाका विद्वान, २० वर्ष भन्दा बढी लण्डनमा धर्म प्रचार गर्नु हुने डा. हम्बलव सद्धातिस्स महास्थविरको सम्मानमा स्वागत समारोह,
- २०३९ फागुन २९ गते श्रीलंकाका प्रख्यात मूर्ति कलाकार र चित्रकार मापलगम विपुलसार महास्थविरको सम्मानमा स्वागत समारोह ।
- २०४० बैशाख श्रीलंकाका विचित्र धर्मकथिक कटुगोड धम्मावास महास्थविरको सम्मानमा स्वागत ।
- २०४० फागुन नेपालमा ध्यान शिविर चलाउन उठाउनु भएका बर्मी ध्यानगुरु ऊ. सुन्दरको सम्मानमा स्वागत समारोह र बिदाई समारोह पनि ।

[६४]

- २०४१ भाद्र ६ गते पूज्यनीय भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले श्रीलंकाबाट महानायक पदवी प्राप्त गर्नु भएको खुशीयालीमा भन्तेको सम्मानार्थ अभिनन्दन समारोह ।
- २०४१ भाद्र २५ गते अनगारिका मा. गुणवतीको सम्मानमा धर्मपूजा र अभिनन्दन ।
- २०४१ माघ १ गते पूज्यनीय भिक्षु अश्वघोषको सम्मानमा धर्मपूजा ।
- २०४२ श्रावण १७ गते भारत जान नसकी नेपाल आएका Youth Seminar on World Religions (YSWR) का १२ जना सहभागीहरूको स्वागत तथा विचार आदान प्रदान कार्यक्रम ।
- २०४२ आश्वीन २२ गते भारतका प्रख्यात बौद्ध विद्वान भदन्त आनन्द कौसल्यायनको स्वागत तथा प्रवचन ।
- २०४२ पुष २० गते सोभियत सघबाट आएको बौद्ध प्रतिनिधि मण्डलको सम्मानमा स्वागत कार्यक्रम ।
- २०४३ असार १२ गते बर्माका विचित्र धर्मकर्मिक भिक्षु आणिसर नेपालको तीन महिनाको बसाई पछि स्वदेश फर्कन लाग्दा उहाँको सम्मानमा अभिनन्दन कार्यक्रम ।
- २०४३ मंसिर १७ गते पन्ध्रौं विश्व बौद्ध सम्मेलनको अन्तिम दिन सम्मेलनका सहभागीहरूका सम्मानमा स्वागत कार्यक्रम ।

२०४३ माघ २२ गते थाइलैण्डको वाट बोभोरनिवेशमा बस्नु भएका अमेरिकी भिक्षु कन्तसीलको स्वागत तथा धर्मदेशना ।

२०४३ फागुन २० गते धर्मकीर्ति विहारमा १० महिनासम्म बसी स्वदेश फर्कन लाग्नु भएका थाइलैण्डका दुई अनगारिका जामचित र सायुदलाई भव्य बिदाई समारोह ।

२०४४ कार्तिक २८ गते ताइवानबाट आएको बौद्ध प्रतिनिधि मण्डलको स्वागत तथा प्रवचन ।

२०४४ मंसिर १ गते सिंगापुरबाट आएको सिंगापुर, अष्ट्रेलियन, मलेशियन बौद्ध प्रतिनिधि मण्डलको भव्य स्वागत समारोह ।

२०४४ पुष २३ गते आधुनिक बौद्ध इतिहासका महान धर्मदूत बर्माकी मा. गुणवती नेपाल आउनु भएको २५ वर्ष पुगेको एवं उहाँ अनगारिका हुनु भएको ५० वर्ष पुरा भएको तथा उहाँको ६४ औं वर्षको जन्म दिनको उपलक्ष्यमा उहाँको सम्मानार्थ 'सुवर्ण रजत उत्सव' समारोह भव्यरूपमा सम्पन्न ।

२०४५ भाद्र ११ गते जापानबाट आएको 'जापानी बौद्ध संघ' का प्रतिनिधि मण्डललाई स्वागत ।

२०४६ जेठ १५ गते बुद्धगया तीर्थयात्री संघ बर्माका ५१ सदस्यीय तीर्थयात्रीहरूको भव्य स्वागत ।

२०४६ श्रावण २१ गते बर्मी ध्यानगुरु ऊ. पण्डिताब्धिभंश र
ऊ. आसभाचारको स्वागत कार्यक्रम ।

२०४६ चैत्र ८ र ९ गतेमा बर्मीको भिक्षु समागममा आउने
टोलीको धर्मदेशना र स्वागत ।

२०४६ बैशाख महानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरको
सम्मानमा अभिनन्दन तथा प्रशंसा-पत्र चढाएको ।

२०४६ साल धर्मकीर्ति विहारको रजत जयन्तीको उपलक्ष्यमा
अनगारिका मा. गुणवती, अनगारिका धम्मवती र
अनगारिका रत्नमञ्जरी गुरुमाँहरूमा कृतज्ञता स्वरूप
धर्मपूजा ।

२०४७ भाद्र ९ गते - भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको
देहावसान भएकोमा शोक सभा ।

२०४७ पुष २० गते चिनीया उच्चस्तरीय बौद्ध प्रतिनिधि
मण्डलका नेता तथा चिनीया बौद्ध उपाध्यक्ष
ज्योमुयाङ सोलाङको स्वागत ।

२०४८ पुष २५ गते बर्मीका भदन्त कोशल त्रिपिटकधर धम्म
भण्डारिक अगममहापण्डित सहित ९ सदस्यीय टोलीको
स्वागत तथा उहाँहरूबाट धर्मदेशना ।

२०४८ माघ ४ गते अमेरिकाबाट आएका बर्मी भिक्षु ऊ.
असिने किलाथ र ऊ. खेमवन्तलाई स्वागत ।

२०४८ फागुन १७ गते बर्मी भिक्षु नन्दमाला विभश महास्थ-
विरको ४ सदस्यीय टोलीलाई स्वागत ।

२०४८ साल भित्रमा, बर्माका तारा महास्थविर, मे. किन थान, डा. थान आई फर्स, ऊ ल्हा पे, ऊ वोतोमा महास्थविर, ऊ केथारेण्डा, नन्दावन्स महास्थविर, कोरियाका मा जंग डंग सुंग डोंग कू, श्रीलंकाका नन्दमाला भिवंस महास्थविर, नन्दवन्स महास्थविर, पण्डितावर महास्थविर, थाइलैण्डका थानसट चिन्डा-पोर्न, बेलायतका पि. सुसिलो महास्थविर तथा डा. निक स्क्टको सम्मानमा स्वागत कार्यक्रम भएको थियो ।

२०४९ जेठ २६ गते ध्यानगुरु कल्याणमित्र श्री संत्यनारायण गोयन्काज्यूको स्वागत तथा प्रवचन ।

२०४९ फागुन १० गते बर्मी भिक्षु सयादो आणिससरकी स्वागत ।

२०५० असार १९ गते गुरु पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा अनगारिका मा. गुणवती, अनगारिका धम्मवती र अनगारिका रत्नमञ्जरी गुरुमाँहरूमा गुरुपूजा ।

२०५० भाद्र २७ गते चिनीया बौद्ध टोलीको स्वागत ।

२०५१ असार १८ गते रूपन्देही जिल्लाका बुद्ध धर्म सेवा समिति, विश्व बौद्ध विहार सेवा समिति, युवा बौद्ध समूह रूपन्देहीका प्रतिनिधिहरूलाई आमन्त्रण गरी एक परिचयात्मक कार्यक्रमको आयोजना ।

२०५१ श्रावण ७ गते गुरु पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा भिक्षु अश्वघोष प्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दै गुरुपूजा ।

[६८]

२०५१ मंसीर २४ गते विश्व बौद्ध भ्रातृत्व संघको उपाध्यक्ष तथा कार्यकारिणी समितिको सदस्य पदमा समेत नेपालबाट चुनिनु भएकोमा श्री लोकदर्शन वज्राचार्य-ज्यूको सम्मानमा समारोह ।

२०५२ जेठ ८ गते लुम्बिनी विकास कोषमा नवनियुक्त पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सम्मानमा समारोह ।

४. विविध कार्यक्रमहरू

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीले घोषित आफ्ना चार उद्देश्यहरू परिपूर्ति गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू आयोजना गरिनुको अलावा अन्य सामाजिक तथा धार्मिक कार्यक्रमहरू पनि चलाउँदै आइरहेको छ । स्थापनाकालदेखि हालसम्म गरिएका उक्त अन्य विविध कार्यक्रमहरू संक्षिप्तमा यसप्रकार छन् :-

४.१ स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि कार्यक्रमहरू

२०३० भाद्र २१ गते डा. थीरमान शाक्यबाट बनेपाको ध्यानकुटो बिहारमा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाको कार्य ।

२०३० जेठ देखि प्रत्येक शनिबार बिहान ८ देखि १० बजे सम्म डा. थीरमान शाक्यबाट निःशुल्क बिरामी जाँच सेवा ।

- २०४० कार्तिक २६ गते डा. थीरमान शाक्यबाट स्वास्थ्य, सफाई, सन्तुलित भोजन र शिशु स्याहार विषयमा प्रवचन कार्यक्रमको आयोजना ।
- २०४० बैशाख २४ गते सर्वप्रथम रक्तदान कार्यक्रम त्यसपछि प्रत्येक वर्ष, क्रमशः २०४१ साल, २०४२ बैशाख १७, २०४३ श्रावण ४, २०४४ बैशाख १६, २०४५ बैशाख, २०४६ बैशाख ३, २०४७ बैशाख २२, २०४७ मंसिर २८, २०४८ जेठ ११, २०४९ बैशाख २७, २०५० बैशाख १२, २०५१ जेठ ४, २०५२ बैशाख ३१ र २०५२ चैत्र १० मा गोष्ठीको आयोजनामा रक्तदान कार्यक्रम ।
- २०४२ बैशाख २२ गते नेत्रदान शिविर ।
- २०४८ जेठ ४ गते श्रीघः विहारमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर ।
- २०४९ बैशाख ६ देखि १० सम्म लोकनामा निःशुल्क आँखा शिविर संचालन ।
- २०४९ मंसिर ३ देखि ६ सम्म लोकनामा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविरको आयोजना ।
- २०५० चैत्र २०, २१ र २०५१ बैशाख २४ गरी तीन दिन भारतको दिल्ली स्थित सेन्ट स्टेफन हस्पिटलमा मुटु सम्बन्धि शल्य चिकित्सक डा. जेम्स थोमस प्रमुख नेपालका आठ डाक्टरहरूको सहयोगमा धर्मकीर्ति

विहारमा हृदय रोग सम्बन्धि निःशुल्क स्वास्थ्य
शिविर संचालन ।

४.२ तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू

अनगारिका मा. गुणवतीको प्रशिक्षणमा गोष्ठीका
पुराना सदस्यहरूले कागजको र कपडाको फूलहरू बनाउने,
फोब्रिक पेन्ट गर्ने र तितौरा बनाउने शिल्प बिद्या प्रशस्त
मात्रामा घेरै वर्षसम्म सिके । अध्ययन गोष्ठीकी रचनात्मक
कार्यक्रमहरू मध्ये यो पहिलो कार्यक्रम थियो ।

२०३४ साल - सिस्टर तारादेवी तुलाधरको शिक्षणत्वमा
प्राथमिक उपचार र घरमा बिरामी सेवा (Home
Nursing) को १० दिने तालिम दिइएको । उक्त
तालिममा गोष्ठीका पुरुष सदस्यहरूको एक समूह र
महिला सदस्यहरूको एक समूह गरी दुई समूहलाई
तालिम दिइएको थियो ।

२०३४ साल - श्रीमती चन्द्रवती तुलाधरको शिक्षणत्वमा
माटोको, कपासको तथा साबुनको मूर्ति तथा बस्तुहरू
बनाउने कला सम्बन्धि तालिम दिइएको ।

२०४० कार्तिक ३० देखि स्वीडेनका स्वीडिस रेडक्रसका युवा
स्वयंसेवक श्री होल्परबाट पाँच दिनको प्राथमिक
उपचार सम्बन्धि तालिम २ समूह गरी दिइएको ।
उक्त तालिमको उद्घाटन स्वास्थ्य सेवा समन्वय

समितिका अध्यक्ष डा. सच्चेकुमार पहाडीले गर्नु भएको थियो ।

२०४३ माघ १८ देखि फागुन २३ सम्म चार हप्ता बुद्ध धर्म सम्बन्धि विशेष तालिम तथा अंग्रेजी भाषाको कक्षा तीन समूह गरी संचालन गरिएको । प्रवचन, छलफल, भावनाको साथै अंग्रेजी बोलाइको कक्षा अमेरिकाका जोन कालावर्ट तथा बर्माकी मे त्तोमाले संचालन गर्नु भएको थियो ।

२०४४ आश्वीन ६ देखि ८ गते सम्म बलम्बुस्थित प्रणिधिपूर्ण महाविहारमा ३ दिने युवा शिविरको आयोजना गरिएको । उक्त कार्यक्रममा प्रशिक्षक एवं प्रशिक्षार्थीहरू गरी जम्मा २५ जना सहभागीहरू थिए । कार्यक्रममा ध्यान-भावना, प्रवचन, सामुहिक छलफल, अनुभवको आदान प्रदान भएका थिए ।

२०४५ असार ३१ देखि श्रावण २ सम्म नेपाल रेडक्रस सौसाइटीको सहयोगमा संचालित आधारभूत उपचार प्रशिक्षण कार्यक्रममा २२ जना सहभागीहरूलाई प्रशिक्षण । प्रशिक्षकहरू श्री परमेश्वर कार्की, श्री जनक राई, श्री प्रेम खनाल र श्री कृष्ण श्रेष्ठद्वारा दिइएको ।

२०५० असार २५ देखि २७ गते सम्म प्रशिक्षक द्वय श्री बेलबहादुर थापा र श्री सन्तोष शर्माद्वारा आधारभूत प्राथमिक उपचार प्रशिक्षण दिइएको ।

- २०५० भाद्र २५ देखि आश्वीन २ गते सम्म १० दिने नेतृत्व विकास प्रशिक्षणमा २१ जना सहभागीहरूलाई बरदेश मानन्धर र मदनरत्न मानन्धर दुईजना प्रशिक्षकहरूबाट प्रशिक्षण दिइएको ।
- २०५१ आश्वीन १० देखि कार्तिक १० गते सम्म एक महिनाको फेब्रिक पेन्टिङ्ग प्रशिक्षण ४६ जना सहभागीहरूलाई प्रशिक्षक सुनिल तुलाधरबाट दिइएको ।
- २०५२ बैशाख २ गते ५ घण्टाको M. C. Training (Master of Ceromony) अर्थात् उद्घोषण तालिम २५ जना सहभागीहरूलाई श्रीमती कीर्ति तुलाधरबाट दिइएको ।
- २०५२ श्रावण २४ देखि भाद्र ३ सम्म 'धर्मकीर्ति' पत्रिकाको स्तर बढाउने उद्देश्यले गोष्ठीका १८ जना सदस्यहरूलाई 'लेखन प्रतिभा विकास तालिम' दिइएको ।
- २०५२ कार्तिक २३, २४, २५ गते 'स्वच्छ जीवन शील पालन'को नाराका साथ प्रणिधिपूर्ण महाविहार, बलम्बुमा ११ जना सहभागीहरूलाई बुद्ध धर्म सम्बन्धि तालिम तथा लघु ध्यान शिविर सम्पन्न । प्रशिक्षकहरूमा भिक्षु अश्वघोष, बरदेश मानन्धर र मदनरत्न मानन्धर हुनुहुन्थ्यो ।

४.३ धार्मिक यात्रा

पवित्र धार्मिक स्थलहरू भ्रमण गरेर पुष्प संचय गर्नु, विदेशी बौद्धहरूसँग विचार आदान प्रदान गर्नु तथा बुद्धधर्मको व्यापक प्रचार गर्ने उद्देश्यले बेला बखतमा गोष्ठीका सदस्यहरूले धार्मिक यात्रा पनि गर्ने गरेका छन् । जस्तो कि—

२०३२ सालमा १८ जना यात्रुद्वारा बर्मा र थाइलैण्ड भ्रमण ।

२०३३ सालमा गोष्ठीका सदस्यहरूको दुई टोलीले नेपाल दर्शनको नाउँमा नेपालका विभिन्न ठाउँहरू भ्रमण गरी धर्म प्रचारको कार्य गरिएको ।

२०४१ सालमा ४३ जनाको एक टोलीले बर्मा, थाइलैण्ड, मलेशिया र सिंगापुरको भ्रमण गरेको ।

२०४४ जेठ ३० गते गोष्ठीका सदस्यहरूको एक टोली बौद्ध गतिविधिहरूको अध्ययनको क्रममा नारायणघाट गएर त्यहाँ चितवन विहारका सदस्यहरूसँग विचार आदान प्रदान गरेको ।

२०४४ साल जेठमा १७ जना सदस्यहरूको टोलीद्वारा टाइवान भ्रमण गरेको ।

यसका अतिरिक्त धर्मकीर्तिको टोलीले बर्मा तथा थाइलैण्डको घेरै पटक भ्रमण गरिसकेको छ ।

४.४ अस्थायी प्रब्रज्या

- २०३५ असार १० गते सात दिनको लागि गोष्ठीका सदस्य-
हरू १३ जना र बनेपाको उपासक एकजना गरी
१४ जनाको ध्यानकुटी विहारमा अस्थायी श्रामणे-
र प्रब्रज्या समारोह अभूतपूर्व रूपमा सम्पन्न । भिक्षु
अश्वघोष सहित श्रामणेहरूले बनेपा र काठमाडौंमा
भिक्षाटन गर्दा अपार जनसमूहले श्रद्धापूर्वक दान
दिएको एक ऐतिहासिक घटना थियो ।
- २०४५ जेठ २६ गतेदेखि असार ४ गतेसम्म ७ दिनको लागि
गोष्ठीका १२ जना पुरुष सदस्यहरूबाट अस्थायी
श्रामणे-र प्रब्रज्या र १३ जना महिला सदस्यहरूबाट
बनेपाको ध्यानकुटी विहारमा अस्थायी ऋषिनी
प्रब्रज्या ग्रहण । भिक्षु अश्वघोष सहित ती श्रामणे-
हरूबाट काठमाडौंको प्रमुख प्रमुख ठाउँमा भिक्षाटन
कार्यक्रम भएकोमा भारी मात्रामा दान प्रदान भएको
थियो ।
- २०५२ चैत्र २५ गते देखि २०५३ बैशाख २ गते सम्म
लुम्बिनीमा ८ दिने अस्थायी प्रब्रज्या र ध्यान शिविर
कार्यक्रममा १४ जनाले उपसम्पदा, १ जनाले श्रामणे-
र तथा १ जनाले अमगारिका र १६ जनाले ऋषिनी
प्रब्रज्या ग्रहण ।

४.५ नाटक प्रदर्शन

प्रयोगात्मक बौद्ध शिक्षा दिने उद्देश्यले गोष्ठीका सदस्यहरूबाट २०३५ सालमा “विशाखा”, “धन र गुण”, “श्रद्धा र प्रज्ञा” नामका एकाङ्की नाटकहरू धेरै पटक प्रदर्शन गरिएको थियो ।

२०५० सालमा “छुच्चाम्ह बज्जाः” (छुच्चो व्यापारी) नामक नाटक प्रदर्शन गरिएको ।

४.६ एकरूपको पोशाक (Uniform)

गोष्ठीका महिला सदस्यहरूले एकरूपको स्वदेशी घरेलु कपडाको सारी (Uniform) लगाउने कार्य पनि गरेका थिए । तर Uniform लगाउने अनिवार्यता नभएकोले यसले निरन्तरता पाउन सकेन । तर विशेष महत्त्वपूर्ण ठूला समारोहहरूमा भने यसको प्रयोग अनिवार्य गरिने गरिएको छ । हाल महिला तथा पुरुष दुबै सदस्यहरूले युनिफर्मको रूपमा धर्मकीर्तिको लोगो अङ्कित टोपी तथा टी-सर्ट लगाउने गरिएको छ ।

४.७ बौद्ध अध्ययनशील पासापि

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययनशील गोष्ठीका सक्रिय पुरुष सदस्यहरूले अह-आफ्नो बिच अर्को एउटा समूह बौद्ध अध्ययनशील पासापि’ नामको एक समूहको स्थापना २०३२

सालमा गरिएको थियो । अध्ययन गोष्ठीका सक्रिय पुरुष सदस्यहरूको त्यस समूहको प्रमुख उपलब्धि 'बौद्ध समाचार बुलेटिन' प्रकाशित गरिएको थियो । २०३२ साल मंसिर २६ मा पहिलो बुलेटिन प्रकाशित गरिएको थियो । विभिन्न बौद्ध समाचार तथा सामान्य ज्ञानको संगालो भएको उक्त बुलेटिन सानै भएपनि त्यसबेला अन्य बौद्ध समाचारको श्रोत नभएको बेलामा पाठक बर्गलाई घेरै फाइदाजनक भएको थियो । २ वर्ष भन्दा पनि बढी समय नियमित रूपमा प्रकाशित भएको उक्त बुलेटिन विभिन्न कारणवश त्यसपछि प्रकाशित हुन सकेन ।

४.८ एस. एल. सी. कोचिङ कक्षा

एस. एस. सी. जाँच दिने परिक्षार्थीहरूको लागि सहयोग स्वरूपमा धर्मकीर्ति विहारमा निःशुल्क कोचिङ कक्षा ३ वर्षसम्म केही महिनाको लागि दैनिक रूपमा संचालन गरिएको थियो । २०४० सालमा ५० जना, २०४१ सालमा ६५ जना र २०४२ सालमा २१ जना परिक्षार्थीहरू उक्त कार्यक्रमबाट लाभान्वित भएका थिए । कक्षामा पढाउनु हुने शिक्षकहरूमा गोष्ठीकै सदस्यहरू बरदेश मानन्धर, रीना बनिया, लोचनतारा तुलाधर, पद्मतारा तुलाधर, मदनरत्न मानन्धर, अमीरकुमारी शाक्य आदि तथा गोष्ठीको अनुरोधमा बाहिरबाट सहयोग गर्नु भएकाहरूमा रोशनदशन वज्राचार्य, नरेन्द्रजीव तुलाधर, कल्पना तुलाधर आदि हुनुहुन्थ्यो ।

४.९ सहयोगका (स्वयंसेवक) कार्यक्रमहरू

गोष्ठीले समय समयमा अन्य संघ संस्थाका सामाजिक तथा धार्मिक क्रियाकलापहरूमा पनि सहयोग दिने कार्य पनि गर्दै आएको छ । ती सहयोगका कार्यक्रमहरूमध्ये केही यस-प्रकारका छन् :-

- ध्यानकुटी बौद्ध अध्ययन मण्डलबाट काभ्रे जिल्लामा चैत्य पूजाको माध्यमबाट बुद्ध धर्मको प्रचारको कार्यक्रममा गोष्ठीले प्रशस्त सहयोग गरेका थिए ।
- बुद्ध-जयन्ती समारोह समितिको आयोजनामा बैशाख पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा हुने अन्तर माध्यमिक विद्यालय बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगितामा गोष्ठीले समय समयमा संचालन गरी सहयोग गर्दै आएको छ ।
- बेला बखतमा प्राकृतिक प्रकोप पिडितहरूलाई खाद्य वस्तु, वस्त्र तथा अन्य सामानहरू दान दिएर सहयोग गरी सामाजिक सेवाको कार्य गर्दै आएको छ ।
- विभिन्न ठाउँमा स्कूल तथा विहार निर्माण र विकासको लागि चन्दा स्वरूप रकमहरू दिएर सहयोग प्रदान गर्दै आएको छ ।
- यसरी नै धर्मोदय सभा नेपालद्वारा आयोजित बि. सं. २०५० सालमा कपिलवस्तुमा भएको चौथो राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलन तथा २०५२ सालमा पोखरामा भएको पाँचौँ राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलनमा पनि गोष्ठीले स्वयं-सेवकको रूपमा सहयोग गरेको थियो ।

४.१० दान-प्रदान कार्यक्रम

समय समयमा भिक्षु महासंघलाई कठिन चीवर दान दिने, कल्पवृक्ष दान दिने कार्यक्रमहरू पनि गर्दै आएको छ । यस्ता पवित्र दान कार्यक्रमहरूमध्ये २०४२ फागुन १८ गते भएको चीवर दान कार्यक्रम उल्लेखनीय छ । उक्त दिन अनगारिका धम्मवतीको अनुरोधमा मित्र राष्ट्र बौद्ध देश बर्माका महामहिम राजदूत श्री उ मेवा आङले बर्माबाट ल्याउनु भएको चीवर, वस्त्र, छाता, जुता आदि परिस्कारहरू नेपालका भिक्षु महासंघलाई दान दिने कार्य भएको थियो । श्रीधः विहारमा भिक्षु संघ तथा अनगारिकाहरू एक साथ लाम लागेर भिक्षाटन गरेको, भोजन भिक्षाटन गरेको, बर्मी सरकारबाट पाएको सामान दानका साथै उपस्थित अपार जनसमूहले आ-आफ्नो श्रद्धा अनुसार अनेक चीज वस्तुहरू पनि दान गरिएको उक्त कार्यक्रमलाई नेपालमै पहिलो तथा ऐतिहासिक घटना मान्न सकिन्छ ।

४.११ वार्षिक कार्यक्रमहरू

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको वार्षिक उत्सव र त्यसको साथसाथै बैशाख पूर्णिमा महोत्सव पनि हरेक वर्ष विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरी २५ वर्ष यतादेखि मनाउँदै आइरहेको छ । वार्षिक उत्सव मनाउन आयोजना गरिएका

विभिन्न कार्यक्रमहरूमध्ये केही उल्लेखनीय कार्यक्रमहरू यस-
प्रकार छन् :-

- (१) अनगारिका मा गुणवतीको प्रशिक्षणमा गोष्ठीका सदस्यहरूले तयार पारेका कागज र कपडाका फूलहरू, तितौराको प्रदर्शन र बिक्री ।
- (२) बौद्ध चित्र प्रदर्शन ।
- (३) मूर्तिकारहरूद्वारा बौद्ध मूर्तिकला प्रदर्शन ।
- (४) अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध चित्र, पत्रिका तथा बुद्धमूर्ति प्रदर्शन ।
- (५) बुद्धका विभिन्न शैलीका मूर्ति प्रदर्शन ।
- (६) बौद्ध कला (चित्रकला, ललितकला र हस्तकला) प्रदर्शन, प्रतियोगिता र पुरस्कार वितरण ।
- (७) बुद्ध जीवनी सम्बन्धि घटनाहरूको प्रतिमा प्रदर्शन ।
- (८) नेपालको बौद्ध संस्कृति, साहित्य, कला, हुलाक टिकट र पोस्टकार्ड प्रदर्शन ।
- (९) थेरेवाद, महायान र लामा संस्कृतिका मूर्तिहरू प्रदर्शन ।
- (१०) बुद्ध धर्म सम्बन्धि ऐतिहासिक तस्विरहरूको प्रदर्शन ।
- (११) बुद्धकालीन भूगोल र प्रसिद्ध बौद्ध ऐतिहासिक र सांस्कृतिक स्थलहरूको मोडेल नक्सा बनाई प्रदर्शन ।
- (१२) माध्यमिक विद्यालय स्तरिय स्थलगत चित्रकला प्रतियोगिता र पुरस्कार वितरण ।

[८०]

- (१३) अन्तर माध्यमिक विद्यालय स्तरिय बौद्ध घटनामा आधारित चित्रकला प्रतियोगिता तथा विजयी विद्यार्थीहरू र विद्यालयलाई पुरस्कार तथा शील्ड प्रदान ।
- (१४) बौद्ध घटनामा आधारित चित्रकला प्रदर्शन ।
- (१५) 'थेरवाद, महायान र वज्रयान बिच समन्वय' विषयक प्रवचन गोष्ठी ।
- (१६) आनन्दकुटी विहार, बालाजु, बसुन्धरा टोल, मातातिर्थ, म्हुय्पि आदि ठाउँहरूमा वार्षिक भेला गरी धार्मिक अभ्यास, वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्ने तथा केही मनोरञ्जनका कार्यक्रमहरू ।
- (१७) निःशुल्क स्वास्थ्य शिविरहरू ।
- (१८) 'धर्म र व्यावहारिकता' परिसम्वाद कार्यक्रम ।
- (१९) 'बुद्ध जीवनी' बारे धारावाहिक प्रवचन ।
- वार्षिक कार्यक्रमहरूमा बैशाख पूर्णिमाका दिनहरूमा अस्पतालहरूमा गएर फलफूल तथा बिस्कूट वितरण गर्ने कार्य निरन्तर चली आएको छ ।
  - २०४० साल यतादेखि वार्षिक कार्यक्रमहरूमा रक्तदान कार्यक्रम पनि अटुटरूपमा चली आएको छ ।
  - गोष्ठीका सदस्यहरू २०३५ सालमा अस्थायी प्रवज्जा भएको सुखद स्मृतिको लागि - २०३६ सालदेखि यता

असार/धावणतिर वर्षको एक पटक 'प्रबुद्धा दिवस' बनेमाको ध्यामकुटी विहारमा विभिन्न धार्मिक अभ्यासहरू गरेर निरन्तर रूपमा मनाइँदै आइरहेको छ ।

४.१२ धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको कार्यकारिणी समितिहरू

विभिन्न कार्यक्रम सुचारु रूपले संचालन गर्ने २०२८ सालमा स्थापित अध्ययन गोष्ठीले २०३० सालमा पहिलो पटक कार्यकारिणी समिति गठन गरेको थियो । त्यसबेलाका पदाधिकारीहरूको नामावली यसप्रकारको थियो ।

अध्यक्ष - अन्नगारिका धम्मवती

सचिव - (क) सुश्री अमोरकुमारी शास्त्र

(ख) श्री बरदेश मानन्धर

कोषाध्यक्ष - सुश्री सुमनकुमारी तुलाधर

सहायक कोषाध्यक्ष - श्री चन्द्रकुमार बस्न्याचार्य

प्रत्येक दुई वर्षमा नयाँ कार्यकारिणी समिति गठन गर्ने भनिएता पनि बेलाबखत कहिले काहीँ निश्चित समयभित्र नयाँ कार्यकारिणी समितिको गठनमा ढिलाई पनि भएको थियो । तैपनि गोष्ठीका पुराना तथा नयाँ सदस्यहरूको निरन्तर सक्रियताले गोष्ठीको क्रियाकलापमा कुनै कमी आउनु भएको छैन ।

तीन वर्षको लागि गठन गरिएको हालको कार्यकारिणी समितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको नामावली यस प्रकारको छ ।

- [धमनिशासक - भिक्षु अश्वघोष महास्थविर
 सल्लाहकार - अनगारिका दो गुणवती (मा गुणवती)
 " - श्री लोकदर्शन वज्राचार्य
 " - श्री सानुरत्न स्थापित
 " - श्री माणिकरत्न कंसाकार
 अध्यक्ष - अनगारिका धम्मवती
 उपाध्यक्ष - श्री अमृतरत्न ताम्राकार
 सचिव - श्री अगम्यरत्न कंसाकार
 सह-सचिव - श्री अरुणसिद्धि तुलाधर
 कोषाध्यक्ष - श्री ज्ञानीरत्न तुलाधर
 सह-कोषाध्यक्ष - सुश्री रचना शाक्य
 सदस्य - श्री सोभियतरत्न तुलाधर
 " - श्री स्वयम्भूरत्न तुलाधर
 " - श्री रोशनकाजी तुलाधर
 " - डा. चन्द्रेशरत्न तुलाधर
 " - सुश्री मीनशोभा शाक्य

पदेन सदस्यवर्ग

- अध्ययन गोष्ठी शनिबार कक्षा संचालन कमिटी मध्येबाट -१
 धर्मकीर्ति पुस्तकालय संचालन कमिटी मध्येबाट -१

सन्दर्भ सामग्रीहरू

१. 'धर्मकीर्ति पत्रिका' - २०२६ सालदेखि २०५३ बैशाख सम्मको अंक ।
२. 'धर्मकीर्ति बिहार एक परिचय' - इन्द्रकुमार नकमी र अरुणसिद्धि तुलाधर (बुद्ध सम्वत् २५४० बैशाख पूर्णिमा, (वि. सं. २०५३, को धर्मकीर्ति पत्रिका भित्रको लेख ।)
३. 'Dharmakirti in Nutshell' - Dharmakirti Buddhist Study Circle.
४. 'यःमहं म्हाय' - भि. ज्ञानपुणिक,
५. 'अनगारिका धम्मवती' - रत्न सुन्दर शाक्य,
६. 'नेपाल २५ दै जिगु लुमन्ति' - अनगारिका मा. गुणवती,
७. अध्ययन गोष्ठीको कक्षामा अध्ययन गर्दाको लेखीकाको आफ्नै नोट कपीहरू,
८. लेखीकाको आफ्नै डायरीहरू,
९. भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, अनगारिका धम्मवती र गोष्ठीका अन्य सदस्य साथीहरूसंगको मौखिक प्रश्न र वार्ता ।

धर्मकीर्ति विहारको उद्देश्य

१. शान्ति नायक भगवान बुद्धको उपदेश प्रचार प्रसार गर्ने।
२. बुद्ध शासनमा प्रवर्जित (दिक्षित) भिक्षुणी अनगारिकाहरूको लागि एक केन्द्रको रूपमा रही उनीहरूका लागि बुद्धको उपदेश अध्ययन एवं अभ्यासको व्यवस्था गर्ने।
३. बुद्ध शिक्षाका अनुयायी, उपासक-उपासिका एवं युवा वर्गका लागि अध्ययन अभ्यासको आवश्यक व्यवस्था गर्ने।
४. समान उद्देश्य भएका राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसित सम्बन्ध राखी कार्य गर्ने।

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको उद्देश्य

१. बुद्धधर्मको अध्ययन गर्ने।
२. गाउँ-गाउँमा बुद्धधर्मको प्रचार गर्ने।
३. बुद्धशिक्षा सम्बन्धि पुस्तक तथा पत्रिका प्रकाशन गर्ने।
४. देश विदेशका बौद्ध विद्वान्हरूको स्वागत गर्ने।